

SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI ZARZĄDU GŁÓWNEGO PTL W OKRESIE OD WRZEŚNIA 1976 DO SIERPNIA 1977

I. Stan organizacyjny Towarzystwa

W okresie sprawozdawczym Towarzystwo posiadało 19 Oddziałów i liczyło łącznie 741 członków zwyczajnych, 9 członków honorowych oraz 6 członków zagranicznych i 3 członków prawnych. Najliczniejszy Oddział Warszawski liczył blisko 100 członków, 6 Oddziałów — 50 do 75, pozostałe od 10 do 27 członków.

Skład władz pozostawał bez zmian od dnia wyborów, tj. od 12 września 1976.

II. Działalność Zarządu i jego agend

W omawianym okresie odbyły się dwa posiedzenia Zarządu Głównego w dniach 5 I i 11 IX 1977 i trzy posiedzenia Prezydium ZG w dniach 28 X 1976 oraz 16 III i 4 VI 1977.

Główna Komisja Rewizyjna przeprowadziła kontrolę działalności Zarządu Głównego w dniach 25—26 XI 1976 oraz Redakcji Naczelnej DWOK w Poznaniu 3—4 III 1977. Planowana kontrola działalności Ośrodka Dokumentacji i Informacji Etnograficznej PTL w Łodzi nie doszła do skutku.

Sąd Koleżeński w okresie sprawozdawczym zajął się sprawą, zleconą przez Zarząd Główny, nie wydając jednak orzeczenia z powodu braku podstaw.

O sytuacji i potrzebach agend Zarządu Głównego PTL powiadomione zostało Prezydium Oddziału PAN we Wrocławiu, któremu Sekretarz Generalny przekazał obszerną informację w lutym 1977.

Kontakty naukowe

W okresie sprawozdawczym Zarząd Główny nie podejmował godnych uwagi działań we współpracy z odpowiednimi towarzystwami naukowymi w kraju. Z kontaktów zagranicznych należy wymienić następujące: Prezes Towarzystwa, doc. dr hab. B. Kopeczyńska-Jaworska, wzięła udział w jubileuszowym zebraniu plenarnym Czechosłowackiego Towarzystwa Ludoznawczego w Pradze w dniach 25—26 X 1976, połączonym z sesją naukową; delegowana przygotowała referat nt. polsko-czeskich kontaktów naukowych w świetle polskich czasopism etnograficznych. Członek Zarządu, prof. dr J. Burszta i Sekretarz Generalny, doc. dr hab. E. Pietraszek, wzięli udział w 21 Kongresie Deutsche Gesellschaft für Volkskunde w Brunshwiku (wrzesień 1977); prof. Burszta wygłosił tam referat o metodach i wynikach polskich badań nad społecznościami lokalnymi. Zarząd Główny sfinansował podróż dra S. Błaszczyka do Wiednia (maj 1977), dokąd zaproszony został na sesję naukową z referatem o polskich kapliczkach przydrożnych.

Działalność badawcza

W okresie sprawozdawczym kontynuowano organizowanie sieci korespondentów zbierających materiały terenowe do prac badawczych, związanych z proble-

mem węzłowym XI.1 „Polska kultura narodowa, jej tendencje rozwojowe i percepcja”. Prowadzono szkolenie korespondentów i przygotowywano kwestionariusze badawcze. Kierująca tą pracą mgr Z. Neymanowa, działając poprzez muzea etnograficzne i regionalne, Stowarzyszenie Twórców Ludowych i in., uzyskała 123 zgłoszenia osób chętnych do współpracy przy realizacji naszego programu. Pierwszy zjazd szkoleniowy korespondentów zorganizowany został w Łodzi w dniach 14—15 XII 1976 przy współpracy pracowników i studentów Katedry Etnografii UŁ oraz Muzeum Archeologicznego i Etnograficznego w Łodzi.

Ośrodek Dokumentacji i Informacji Etnograficznej

W 1976 r. Ośrodek — prowadzony pod kierunkiem doc. dr hab. B. Kopczyńskiej-Jaworskiej — zatrudniał dwie osoby (po pół etatu): etnografa oraz sekretarkę; od września 1976 uzyskano drugi etat dla trzeciego pracownika naukowego. W związku z większymi możliwościami finansowymi PTL, w 1976 r. Ośrodek skorzystał ze znacznych dotacji Zarządu Głównego, co pozwoliło na podjęcie szeregu dodatkowych prac i znacznie wzbogaciło działalność Ośrodka. Obok zadań podjętych w ubiegłych latach, działalność Ośrodka w roku sprawozdawczym mogła skoncentrować się na następujących pracach: a) bibliografia etnografii polskiej, b) tezaurus haseł etnograficznych, c) ewidencja etnografów i innych osób pracujących w dziedzinie etnografii wraz z dokumentacją dotyczącą działalności naukowej i zawodowej.

W roku sprawozdawczym rozpoczęto i ukończono opracowanie bibliografii prac magisterskich, doktorskich i habilitacyjnych wykonanych na uniwersytetach polskich w okresie 30-lecia PRL (1945–1975). Zebrane noty w liczbie 900 opracowano w trzech układach: tematycznym, geograficznym oraz według uczelni. Praca liczy ok. 12 arkuszy wyd. i została oddana do druku w ramach serii „Prac Komitetu Nauk Etnologicznych PAN”.

Biblioteka PTL

Zgodnie z uchwałą Zarządu Głównego PTL z dnia 12 IX 1976 w Krakowie i 28 X 1976 we Wrocławiu dokonano selekcji księgozbioru w dziale czasopism i wydawnictw seryjnych. Wyłączono 2427 vol. (na sumę 153.457,— zł), z których rozprowadzono dotychczas do innych bibliotek 300 vol. W związku ze zmianą księgozbioru, stosownie do instrukcji Ministra Kultury i Sztuki poz. 57 z dnia 15 VIII 1970 w sprawie zasad ewidencji materiałów bibliotecznych, Zarząd polecił przepisanie inwentarza czasopism, co zostało wykonane. Sporządzono również katalog topograficzny dla czasopism.

Wymiana wydawnictw

W okresie sprawozdawczym prowadzono wymianę z 230 instytucjami (55 w kraju, 175 za granicą) i nawiązano współpracę w tym zakresie z 6 dalszymi instytucjami: Muzeum Mazowieckim w Płocku, Muzeum w Nowym Sadzie (Jugosławia), Muzeum w Vešprem (Węgry), Muzeum w Rožnovie (Czechosłowacja), Departament of Social Anthropology Uniwersytetu w Belfaście (W. Brytania) i Centro Antropologico Colombiano de Misiones w Bogocie (Kolumbia).

Działalność wydawnicza

W okresie sprawozdawczym ukazały się drukiem następujące publikacje: Łódzkie Studia Etnograficzne, t. 18 pt. *Polska sztuka ludowa. Stan wiedzy, prace badawcze, opieka i upowszechnianie autorstwa*

K. Zawistowicz-Adamskiej	14,25	ark.	wyd.
Literatura Ludowa, nr 4-5/1976	10,00	„	„
Literatura Ludowa, nr 6/1976	5,00	„	„
<i>Dzieła wszystkie</i> O.Kolberga, t. 56 <i>Ruś Czerwona</i> cz. I	40,50	„	„
Razem	69,75	„	„

W druku znajdują się następujące publikacje:

a) według planu wydawniczego 1977 zatwierdzonego przez PAN

Lud, t. 61	30,00	ark.	wyd.
Łódzkie Studia Etnograficzne, t. 19	10,00	„	„
Literatura Ludowa, nr 1 i 2/1977	10,00	„	„
<i>Dzieła wszystkie</i> O.Kolberga, t. 57 <i>Ruś Czerwona</i> cz. II	55,00	„	„

b) poza planem PAN

<i>Strój kielecki</i> (zesz. 31 w serii APSL)	10,00	„	„
<i>Katalog wydawnictw PTL</i> w wersji ang.	3,50	„	„
Razem	118,50	„	„

Towarzystwo nadal, jak w latach 1974-1976, dysponowało limitem 110 ark. wyd. rocznie. Limit ten, ustalony przez Polską Akademię Nauk, umożliwia wydawanie rocznie jedynie czasopism („Ludu”, „Literatury Ludowej”, „Łódzkich Studiów Etnograficznych”) oraz jednego tomu *Dzieł wszystkich* O. Kolberga. Druk innych pozycji jest możliwy dzięki pomocy zainteresowanych instytucji. I tak: wydanie 31 zeszytu Atlasu Polskich Strojów Ludowych — *Stroju kieleckiego* — stało się możliwe dzięki pomocy finansowej udzielonej Towarzystwu przez Zarząd Główny Związku Spółdzielni Rękodzieła Artystycznego i Ludowego „Cepelia”, który przekazał na ten cel kwotę 105 tys. zł; publikacja znajduje się w końcowej fazie druku. Również 18 tom Łódzkich Studiów Etnograficznych został sfinansowany przez „Cepelię” (200 tys. zł.) Koszty druku katalogu wydawnictw PTL pokryje Centrala Handlu Zagranicznego „Ars Polona” (katalog ułatwi popularyzację i sprzedaż naszych wydawnictw za granicą).

W działalności wydawniczej zaistniały przejściowe trudności poligraficzne, związane głównie z reorganizacją wrocławskich zakładów graficznych. Spowodowały one m.in. opóźnienia w terminowym ukazaniu się zeszytów „Literatury Ludowej” i „Ludu” w bieżącym roku. Zarząd Główny i drukarnia czynią starania, aby przyspieszyć druk numerów tegorocznych. Również redakcja *Dzieł wszystkich* O.Kolberga w Poznaniu czyni starania o nadrobienie opóźnień zakładów graficznych w Warszawie w druku tomu 57 *Ruś Czerwona* cz. II (będzie to 60 z kolei wydany tom DWOK).

Wśród pozycji przygotowywanych do druku znajdują się wszystkie tomy DWOK, których jest jeszcze 20. W najbliższych latach ukażą się następujące:

1977 r. t. 57 <i>Ruś Czerwona</i> cz. II	55	ark.	wyd.
1978 r. t. 68 <i>Utwory instrumentalne i wokalne</i> cz. I	35	„	„
1979 r. t. 62 <i>Pisma muzyczne</i> cz. II	40	„	„
1980 r. t. 59 <i>Materiały do etnografii Słowian</i> cz. II	35	„	„

W celu przyspieszenia prac nad DWOK, na początku bieżącego roku Redakcja — z upoważnienia władz PTL i przy poparciu Komitetu Nauk Etnologicznych PAN — wystąpiła do koordynatora I stopnia problemu badawczego MR III. 5 „Pomniki kultury źródłem świadomości narodu”, prof. dra S.Lorentza, z wnioskiem o częściowe włączenie DWOK do wspomnianego problemu. Wniosek został przyjęty i w dniu 23 maja 1977 zawarto umowę między PTL-Redakcją DWOK a Insty-

tutem Sztuki PAN (koordynatorem II stopnia), w ramach której Instytut zlecił Redakcji wykonanie w latach 1977–1980 prac nad wydaniem 3 tomów DWOK: nr 37 *Komentarze do t. 1–36 DWOK cz. I*, nr 67 *Opracowania melodii ludowych* i nr 69 *Utwory instrumentalne i wokalne cz. II* oraz częściowe wykonanie prac nad t. 80 *Indeks melodyczny*. Planowany nakład finansowy IS PAN na ten cel wynosi łącznie 2 miliony zł. Biuro Finansowo-Ekonomiczne PAN przyznało w związku z tym dodatkowe niezbędne limity w zakresie płac i zatrudnienia. Zorganizowanie przez Redakcję dodatkowego warsztatu dla realizacji zlecenia (wykonawcy, przydział papieru i miejsca w drukarni itp.) umożliwiło podjęcie prac, które przyspieszą o 4 lata termin zakończenia całości DWOK.

W związku z wyczerpaniem się zapasu początkowych tomów DWOK (nr 1–8, 15–17, 32, 60) i stałym wyczerpywaniem się dalszych pozycji — przy wzroście zainteresowania wydawnictwem w kraju i za granicą — Redakcja DWOK spowodowała akcję fotooffsetowych wznowień tomów brakujących w sprzedaży. Druk wznowień podjęły przy pomocy własnych środków Polskie Wydawnictwo Muzyczne w Krakowie i Ludowa Spółdzielnia Wydawnicza w Warszawie. Po ukazaniu się 1974 r. tomu 1 *Pieśni ludu polskiego*, w 1975 r. ukazało się wznowienie t. 2 *Sandomierskie* i t. 60 *Przysławia*, w 1977 r. t. 5–6 *Krakowskie cz. I–II*. W przygotowaniu znajduje się wznowienie t. 3–4 *Kujawy cz. I–II*, t. 7–8 *Krakowskie cz. III–IV*, t. 9–15 *Poznańskie cz. I–VII*, t. 16–17 *Lubelskie cz. I–II* i t. 29–32 *Pokucie cz. I–IV*.

Wobec podwyżki kosztów usług poligraficznych w 1977 r., Zarząd Gł. wystąpił do Biura Finansowo-Ekonomicznego PAN z wnioskiem o przyznanie dodatkowych funduszy na usługi poligraficzne w celu zabezpieczenia normalnego toku prac wydawniczych.

Oprócz działalności produkcyjno-wydawniczej Towarzystwo kontynuowało działalność popularyzatorską. Wydawnictwa Towarzystwa prezentowane były m.in. na wystawie osiągnięć naukowych z okazji 25-lecia PAN (Warszawa 1977) oraz na wystawie zorganizowanej z okazji konferencji europejskich ośrodków informacji naukowej (Moskwa 1977).

Sekcje

Sekcja Folklorystyczna i Sekcja Filmu Etnograficznego nie wykazały osiągnięć godnych odnotowania. Różnorodną działalność, głównie w północnej części Polski, prowadziła natomiast Sekcja Muzealna, której przewodniczy prof. dr M. Znamierowska-Prüfferowa. Udzielano konsultacji w sprawach muzeów regionalnych i ochrony zabytków kultury rybackiej, przygotowano i rozesłano w Polsce i za granicą ankietę nt. tradycyjnego rybołówstwa. Niektórzy członkowie Sekcji włączyli się także w wykłady na kursach polonijnych w Toruniu. Sekcja Amerykanistyczna znalazła się w trudnej sytuacji wobec utworzenia Komisji Amerykanistycznej Komitetu Nauk Etnologicznych PAN i wejścia do niej najbardziej dotąd aktywnych członków Sekcji. Dla naszej Sekcji pozostają w tej sytuacji zadania popularyzatorskie.

Realizacja wniosków poprzedniego Walnego Zgromadzenia (Kraków, 13 IX 1976)

1. Wniosek Oddziału Warszawskiego o włączenie zajęć z zakresu kultury ludowej do programów szkolnych jest przez Zarząd Główny popierany. Z pozytywną oceną spotkały się przygotowane w związku z tym w Oddziale Warszawskim programy przekazane Ministerstwu Oświaty.

2. Wniosek Oddziału Toruńskiego o przygotowanie wydawnictw z zakresu polskiej kultury ludowej w językach obcych na użytek Polonii w różnych krajach

był dyskutowany m.in. na posiedzeniu Zarządu Głównego dnia 4 VI 1977 r. Prof. Burszta stwierdził możliwość współpracy w tym zakresie z Towarzystwem „Polonia”, zwłaszcza w wydaniu niewątpliwie potrzebnej serii w rodzaju Biblioteki Folkloru Polskiego. Potrzebni są do tego kompetentni i chętni autorzy oraz redaktor całej serii.

3. Wniosek Oddziału Śląskiego o wspieranie przez Zarząd Główny inicjatyw wydawniczych Oddziałów może zawsze liczyć na poparcie Zarządu Głównego, jeśli tylko nastąpią odpowiednie zgłoszenia z Oddziałów.

4. Wniosek dra W.Armona dotyczący wydania publikacji nt. dorobku twórców etnografii polskiej może być zrealizowany, jeśli tylko zgłoszą się autorzy chętni do przygotowania odpowiednich częściowych opracowań oraz redaktor serii. Są już pierwsze zgłoszenia. Prace mogą być publikowane w „Ludzie”.

5. Wniosek Oddziału Łódzkiego o zorganizowanie następnego Walnego Zgromadzenia w Łodzi został zrealizowany.

6. Wniosek prof. K.Dobrowolskiego dotyczący sytuacji na Spiszu i Orawie, sformułowany przez Komisję Wnioskową jako zalecenie do rozpatrzenia przez Zarząd, był rozpatrywany. W sprawach naukowych potrzebne jest oczywiście przestrzeganie ogólnie przyjętych zasad rzetelności przez wszystkich badaczy i we wszystkich publikacjach. Prof. K.Dobrowolski zapowiedział artykuł do „Ludu”, którego niestety nie przysłał.

III. Działalność badawcza i popularyzatorska w Oddziałach PTL

W zasadzie wszystkie Oddziały mogły wykazać się działalnością godną uwagi i poinformowania o niej ogółu.

W Oddziale Łódzkim skupiono się głównie na przygotowaniu obecnego Walnego Zgromadzenia i sesji naukowej nt. kultury w środowiskach miejskich. Przygotowano wydany ostatnio 18 tom „Łódzkich Studiów Etnograficznych”, oddano do druku tom 19 LSE i opracowuje się tom 20. Szczególnie godną uwagi jest działalność Koła Miłośników Folkloru Robotniczej Łodzi, stanowiącego integralną część Oddziału, a skupiającego 40 członków. Zorganizowało ono aż 30 zebrań o różnej tematyce, w tym wieczory wspomnień rodzinnych. Koło ma swą siedzibę w Międzyzakładowym Domu Kultury „Lodex”.

Oddział w Krakowie, który przygotował poprzednie Zgromadzenie i bogaty program sesji naukowej, w okresie sprawozdawczym zaczął przygotowanie do druku tomu referatów z odbytej w 1975 r. sesji nt. magii i czarownictwa w kulturze ludowej. Zorganizowano tylko 1 odczyt dr L. Chramcowej z Australii nt. rdzennej ludności australijskiej.

Oddział Wrocławski zorganizował wspólnie z Katedrą Etnografii sesję naukową pt. „Ludy i kultury Oceanii”, poświęconą pamięci prof. A.L.Godlewskiego oraz 3 posiedzenia naukowe z odczytami dotyczącymi kultur Indonezji, Oceanii i Australii, wygłoszonymi przez osoby, które odwiedziły i badały omawiane tereny i zagadnienia (dr Kamocki z Krakowa, dr Dostatni z Warszawy i dr Chramcow z Sydney). Na Walnym Zebraniu Oddziału ustalono, że „Oddział powinien pełnić rolę forum dyskusyjnego dla etnografów środowiska wrocławskiego i naukowców pokrewnych dyscyplin”, w związku z czym Zarząd Oddziału został zobowiązany do utrzymywania kontaktów z wrocławskimi oddziałami Polskiego Towarzystwa Historycznego, Polskiego Towarzystwa Archeologicznego i Numizmatycznego, Polskiego Towarzystwa Antropologicznego. Oddział planuje specjalne zebrania poświęcone poszczególnym placówkom etnograficznym Wrocławia. Postanowiono także włączyć się

w większym zakresie do akcji na rzecz ochrony zabytków kultury ludowej na Dolnym Śląsku.

Oddział Poznański zorganizował 3 zebrania plenarne z odczytami dotyczącymi etnografii Syberii (dr Baranowski), Afganistanu (uczestnicy wyprawy do Azji Środkowej EWA 76) i Rumunii (prof. Vladutiu). Oddział pomógł w zorganizowaniu wystawy „Kultura ludowa Afganistanu”, uczestniczył w zajęciach i obsłudze popularnonaukowej Polonii zagranicznej.

Oddział w Toruniu prowadził działalność wyróżniającą się swym zakresem i różnorodnością. Bierze on bezpośredni udział w prowadzeniu zajęć na kursach dla Polaków z zagranicy, rozprowadza też wydawnictwa PTL wśród uczestników tych kursów, w 1977 r. rozprowadził wśród nich także ankietę na temat ich zainteresowań etnograficznych, przygotowano wnioski dla kierownictwa kursów. Prowadzono badania nad folklorem Torunia. Koło Oddziału w Kcyni pracuje na rzecz miejscowej Izby Muzealnej. Godne uwagi są plany Oddziału, uwzględniające m.in. zorganizowanie specjalnych seminariów etnograficznych prowadzonych w jęz. angielskim, nawiązanie kontaktów z placówkami etnograficznymi za granicą, zorganizowanie wycieczki do muzeów i skansenów czechosłowackich, opracowanie bibliografii etnograficznej ośrodka toruńskiego itp.

Oddział w Lublinie włączył się do prac dydaktycznych na letnich kursach polonijnych (w lipcu 1976 dwie jego członkinie prowadziły zajęcia z zakresu folkloru w ramach kursu języka polskiego oraz zajęć dla instruktorów tańca ludowego). Kontynuowano badania na terenie Lubelskiego Zagłębia Węglowego, a w listopadzie 1976 Oddział zorganizował konferencję prasową na ten temat. Zorganizowano też 4 zebrania z odczytami, wygłoszono 12 prelekcji w szkołach, domach kultury i na kursach przewodnickich.

Dość bogato przedstawiała się działalność Oddziału Koszalińskiego, który w listopadzie 1976 zorganizował sesję naukową pt. „Relikty kultury jamneńskiej i problemy jej ratowania”. Oddział był współorganizatorem wyprawy etnograficznej do Indii, trwającej od września 1976 do stycznia 1977 i badającej kulturę Bhiłłów — narodowości żyjącej poza systemem kastowym; wiosną 1977 r. zorganizowano wystawę zebranych eksponatów. Oddział prowadził badania nad niektórymi zagadnieniami kultury Pomorza Środkowego. Prowadzono nadal odczyty popularne dotyczące kultury ludowej Pomorza.

Oddział w Przemyślu prowadził szczególnie rozwiniętą akcję oświatową i popularyzacyjną w zakresie kultury ludowej. W marcu i kwietniu 1977 zorganizował cykl 6 odczytów o tematyce etnograficzno-historycznej. W ramach „Dni Ochrony Zabytków i Muzealnictwa” w maju 1977 członkowie Oddziału wygłosili 12 odczytów z zakresu ochrony zabytków, organizując w tym czasie także 4 wystawy (nie związane jednak z kulturą ludową) i 1-dniowy objazd po grodziskach archeologicznych. Oddział przyczynił się do powołania w Przemyślu drugiego po Warszawie Oddziału Towarzystwa Opieki nad Zabytkami. Ogółem przygotowano 42 odczyty i prelekcje, co w dobie małej popularności tych form jest bardzo dużym osiągnięciem. Zaznaczyć należy także przygotowanie przez Oddział ankiety „Co wiesz o dawnych ubiorach i strojach w swej wsi”, przeznaczonej dla Gminnych Ośrodków Kultury, oraz przygotowanie drugiej ankiety nt. adaptacji ludności wiejskiej w Przemyślu.

Oddział w Łańcucie należy do tych, które, działając w małych miastach i nie mając oparcia w miejscowych placówkach naukowych czy muzealnych, wykazują spore osiągnięcia. Oddział prowadzi działalność w zakresie dokumentowania kultury ludowej swego niewielkiego regionu, starając się m.in. o zabez-

pieczenie chaty słynnego poety chłopskiego, Jana Raka z Husowa. W kilkunastu miejscowościach wygłoszono 32 prelekcje. Oddział dąży do utworzenia miejscowego skansenu oraz izb pamięci narodowej z uwzględnieniem zbiorów etnograficznych. Popularyzowano także, m.in. z pomocą F.Frączka we wsi Krzemienica, zanikające zwyczaje ludowe.

Oddział w Mszanie Dolnej współpracuje z miejscowym Oddziałem Związku Podhalan w zakresie dokumentowania kultury ludowej okolic Mszany. Oddział uzyskał dotację w wysokości 30 tys. zł od miejscowego Banku Spółdzielczego na publikacje prac jego członków. Zorganizowano 3 zebrania z referatami, w tym jedno połączone z występem kołędników i kapeli ludowej.

Oddział Kielecki realizował 3 podstawowe zadania: opiekę merytoryczną nad powstającym we wsi Chałupki koło Kielc punktem muzealnym obejmującym historię garncarstwa w tej wsi, opiekę merytoryczną nad badaniami etnograficznymi prowadzonymi przez grupę harcerzy w Dolinie Wilkowskiej koło Św. Katarzyny oraz dość bogatą działalność popularyzatorską w formie odczytów wygłaszanych w różnych miejscowościach, w tym we wsiach.

Najmniejszy nasz Oddział w Zielonej Górze zajmował się głównie popularyzowaniem kultury ludowej swego regionu. Wygłoszono 5 prelekcji, zorganizowano jedno zebranie otwarte Oddziału. Współpracowano z twórcami ludowymi i organizatorami kiermaszu sztuki ludowej z okazji Dni Zielonej Góry. Zarząd Oddziału dąży do powiększenia swej liczebności.

Oddział w Zakopanem współdziałał w gromadzeniu dokumentacji współczesnej twórczości ludowej na swym terenie oraz w gromadzeniu eksponatów do wystaw. Udzielano konsultacji w zakresie kultury i sztuki Podtatrze. Zrzeszeni w Oddziale pracownicy muzealni kontynuowali swe poszukiwania naukowe, zaś zasłużony członek Oddziału, Jan Pluciński, napisał sztukę o tradycyjnym weselu na Spiszu.

Oddział w Sanoku zorganizował kilka odczytów dla młodzieży szkolnej oraz wystawę fotograficzną poświęconą zabytkom architektury wiejskiej woj. krośnieńskiego. Współpracował też z władzami szkolnymi w zorganizowaniu konkursu rysunkowego nt. architektury wiejskiej.

Oddział Gdański wykazał w minionym okresie działalność mocno zindywidualizowaną. Poszczególne jego członkowie współpracowali zwłaszcza w różnych imprezach i akcjach związanych z popieraniem i popularyzowaniem sztuki ludowej, prowadzili też prace badawcze. Zasłużony członek tego Oddziału, ks. dr Bernard Sychta, otrzymał w czerwcu 1977 nagrodę im. O.Kolberga ufundowaną przez redakcję czasopisma „Barwy” za całokształt swej działalności naukowej i popularyzatorskiej, poświęconej kulturze Pomorza Gdańskiego.

Wreszcie Oddział Warszawski prowadzi głównie działalność organizacyjną, notując w 1976 r. mniejsze osiągnięcia niż w latach poprzednich, mając silną konkurencję w działalności licznych na terenie stolicy placówek naukowych i oświatowych. Oddział przekazał swą bibliotekę na rzecz nowopowstałego Oddziału w Rzeszowie.

Kilka Oddziałów ma jeszcze duże zaległości w opłacaniu składek członkowskich.

Opracował:
Edward Pietraszek

LII WALNE ZGROMADZENIE DELEGATÓW PTL I SESJA NAUKOWA
W ŁODZI W DNIACH 12-14 WRZEŚNIA 1977 R.

Walne Zgromadzenie odbyło się dnia 12 września 1977 r. w sali Biblioteki Uniwersytetu Łódzkiego pod przewodnictwem prezesa PTL, doc. dr hab. B.Kopczyńskiej-Jaworskiej.

Obecni: dr W.Armon, mgr E.Ball-Szymroszczyk, mgr M.Bar, M.Barycz, mgr A.Bełcz, mgr M.Bero, mgr E.Biłas, mgr A.Błachowski, dr S.Błaszczyk, mgr B.Boebel, mgr K.Braun, prof. dr J.Burszta, mgr M.Czurko, dr P.Dekowski, mgr E.Ferowski, dr E.Fryś-Pietraszek, mgr K.Jagiela, doc. dr hab. Z.Jasiewicz, mgr Z.Jeż-Jarecka, mgr P.Kaleciak, Z.Kałkówna, dr J.Kamocki, mgr J.Kłodnicka, mgr M.Kopacz, doc. dr hab. B. Kopczyńska-Jaworska, mgr S.Lew, dr B.Linette, dr B.Łopuszański, mgr S.Łysik, mgr E.Mach, A.Malec, dr L.Malicki, dr K.Marczak, mgr Z.Neyman, mgr H. Nowosad, mgr Z. Pietrzykowska, mgr J. Pluciński, prof. dr M. Znamierowska-Prüfferowa, mgr Z.Reinfuss, doc. dr hab. D.Simonides, mgr W.Skała, mgr T.Skorusa, mgr H.Sofa, mgr W.Sokołówna, mgr M.Suboczowa, mgr J.Święch, mgr Z.Toroński, doc. dr L.Witkowski, mgr I.Wronkowska.

Porządek obrad: 1. Odczytanie protokołu z LI Walnego Zgromadzenia PTL. 2. Odczytanie sprawozdania z działalności Zarządu Głównego i Oddziałów PTL. 3. Powołanie Komisji Wnioskowej. 4. Dyskusja nad postulatami oraz wnioskami.

Ad 1. Dr E.Fryś-Pietraszkowa odczytała protokół z LI Walnego Zgromadzenia PTL, który został jednogłośnie przyjęty przez zebranych.

Ad 2. Sekretarz Generalny PTL, doc. dr hab. E.Pietraszek, odczytał sprawozdanie z działalności Towarzystwa za okres od września 1976 do sierpnia 1977. Obejmowało ono następujące zagadnienia: a) stan organizacyjny PTL, b) organizację pracy Zarządu i kontrolę wewnętrzną, c) kontakty naukowe, d) wymianę wydawnictw i stan biblioteki PTL, e) działalność wydawniczą, f) wnioski. W następnej kolejności przedstawił działalność poszczególnych Oddziałów zaznaczając przy tym, że na 19 istniejących Oddziałów 3 nie przedstawiły sprawozdań z działalności w ostatnim okresie. Doc. dr hab. B.Kopczyńska-Jaworska podała do wiadomości zebranych, że zaległe sprawozdania Oddziałów należy składać u Sekretarza Generalnego.

Ad. 3. Powołano Komisję Wnioskową w składzie: dr W.Armon (Toruń), mgr E.Arszyńska (Toruń) i mgr Z.Toroński (Poznań).

Ad 4. Dr P.Dekowski zaznaczył, że sprawozdanie z działalności Towarzystwa, jak i poszczególnych jego Oddziałów, powinno być odczytane w obecności nie tylko delegatów, lecz wszystkich uczestników Zjazdu. Zjazdu bowiem mają miejsce tylko raz w roku i są jedyną drogą bezpośredniego zaznajomienia członków PTL z działalnością Oddziałów.

W odpowiedzi doc. dr hab. B.Kopczyńska-Jaworska stwierdziła, że poprzedniego dnia na plenum Zarządu Głównego ustalono, iż sprawozdania z działalności poszczególnych Oddziałów zostaną przedstawione sumarycznie przez Sekretarza Generalnego. Można by natomiast — podobnie jak w roku ubiegłym — opracować sprawozdania według jednolitego wzoru, następnie powielić i rozesłać poszczególnym Oddziałom.

Dr P.Dekowski wysunął propozycję opracowania słownika biograficznego etnografów polskich. Z jednej strony dałby on podstawowe informacje o etnografach polskich, z drugiej byłby podsumowaniem działalności i zdobyczy etnografii polskiej do chwili obecnej. W tym celu P.Dekowski postulował powołanie Komitetu Organizacyjnego.

Doc. dr hab. B.Kopczyńska-Jaworska popierając postulat P.Dekowskiego stwierdziła, że w realizacji tego przedsięwzięcia pomocny będzie Ośrodek Dokumentacji i Informacji Etnograficznej, który opracowuje wykaz tematów prac magisterskich, doktorskich i habilitacyjnych z zakresu etnografii, opracowanych już lub będących w toku opracowania. Tą drogą, obok problemów badawczych poruszonych w etnografii, uchwyci się jednocześnie wszystkie osoby, które ukończyły studia etnograficzne w Polsce po wojnie.

Mgr Z.Neyman zaproponowała coroczne wydawanie informatora etnograficznego, który zawierałby sprawozdania z badań prowadzonych przez etnograficzne instytucje w Polsce. Miałby on dawać zainteresowanym skrótove wiadomości o tematyce prowadzonych badań oraz ich rejonizacji. Jako wzór posłużyć mogą sprawozdania wydawane przez archeologów.

Prof. dr M.Znamierowska-Prüfferowa zauważyła, że sprawa ta była poruszana na poprzednich Zgromadzeniach, na których postanowiono sprawozdania takie wydawać w biuletynie.

Mgr P.Kaleciak stwierdził, że referaty wygłaszane w językach obcych przez gości zagranicznych powinny być tłumaczone na jęz. polski.

Doc. dr hab. B. Kopczyńska-Jaworska odpowiedziała, że nie widzi możliwości opracowania w jęz. polskim referatów gości zagranicznych. Można natomiast opracować ich streszczenia w tłumaczeniu polskim, jeśli będą oddane do druku.

Mgr Z.Neyman poruszyła sprawę działalności Sekcji filmu etnograficznego, w utworzeniu której pomocne miało być Muzeum Etnograficzne w Warszawie.

Doc. dr hab. E.Pietraszek poparł powyższą sprawę dając jako przykład sekcję filmową utworzoną przy Deutsche Gesellschaft für Volkskunde, z działalnością której zetknął się na XXI Kongresie Towarzystwa w Brunzshwiku.

Doc. dr hab. B.Kopczyńska-Jaworska zaznaczyła, że wielokrotnie już postulowała utworzenie Centralnego Archiwum Filmowego przy PTL, lecz — jak dotychczas — jest ono ciągle w trakcie organizacji.

Mgr Z.Neyman zwróciła się o pomoc do zebranych w uzupełnieniu wykazu respondentów, jaki opracowuje Ośrodek Dokumentacji i Informacji Etnograficznej dla terenu całej Polski. Dotychczas Ośrodek nie pozyskał ich jeszcze z 9 województw, m.in. legnickiego, pilskiego, śląskiego, tarnowskiego i zielonogórskiego.

Mgr E.Arszyńska z ramienia Komisji Wnioskowej przedstawiła postulaty i wnioski delegatów.

Postulaty

1. Zjazdy PTL winno się organizować pod koniec tygodnia, łącznie z niedzielą (Oddział w Mszanie Dolnej).

2. Należy propagować przez radio i telewizję Zjazdy PTL (Oddział w Mszanie Dolnej).

3. Informować wszystkie Oddziały o sesjach naukowych organizowanych w ramach PTL (Oddział w Toruniu).

4. Przystąpić do realizacji wniosków wysuniętych przez mgr J. Łukasiewicz, dotyczących pomocy naukowych dla Polonii biorącej udział w Kursie Folkloru Polskiego (Oddział w Toruniu).

Wnioski

1. Przyznanie honorowego członkostwa PTL prof. dr Kazimierze Zawistowicz-Adamskiej (Oddział w Poznaniu).

2. Zorganizowanie LIII Walnego Zgromadzenia PTL w 1978 r. w Toruniu (Oddział w Toruniu).

Powyższe wnioski delegaci przyjęli przez aklamację.

Protokółowała:
Wiesława Sokołówna

SESJA NAUKOWA

LII Walne Zgromadzenie Delegatów PTL zostało poprzedzone sesją naukową poświęconą etnografii ośrodka przemysłowego. Na sesji wygłoszono referaty i komunikaty o badaniach prowadzonych na ten temat w Polsce, Czechosłowacji i w Związku Radzieckim. W pierwszym dniu sesji obradom przewodniczył prof. dr J.Burszta, w drugim mgr Z.Neymanowa.

Referat doc. dr hab. B.Kopczyńskiej-Jaworskiej *Kultura środowiska robotniczego*, inaugurujący sesję, wprowadził słuchaczy w zakres i specyfikę badań etnograficznych prowadzonych nad kulturą robotniczą Łodzi. Zawierał krótkie omówienie dotychczasowych badań ośrodka łódzkiego poświęconych temu tematu oraz przedstawił dokładny obraz życia i obyczajów robotników łódzkich z przełomu XIX i XX wieku (do I wojny światowej). Referat poruszył następujące zagadnienia: pracę i warunki bytowe robotników łódzkich, ich życie rodzinne i sąsiedzkie, czas wolny — odpoczynek, rozrywkę i świętowanie.

Z kolei referaty dr A.Kuczyńskiej-Skrzypek *Dom i rodzina w kulturze robotniczej Żyrardowa w końcu XIX i pocz. XX w.* oraz dra A. Woźniaka *Badania nad obyczajem i modą w środowisku robotniczym Żyrardowa* przedstawiły uczestnikom sesji odmienne środowisko robotnicze, a mianowicie żyrardowskie. Dr A.Kuczyńska-Skrzypek zaprezentowała część wyników badań terenowych prowadzonych w ramach ogólnego problemu węzłowego „Obyczaj i moda w kulturze robotniczej”, opracowywanego przez zespół badawczy Katedry Etnografii UW. Referat zawierał dokładny opis warunków życia rodzin robotniczych przed I wojną światową oraz wpływ działalności fabryk na życie rodzin robotniczych, opis urządzenia mieszkań rodzin robotniczych oraz opis życia towarzyskiego i sąsiedzkiego, kontaktów społecznych itp. Dr A.Woźniak w swym referacie zdał sprawozdanie ze stanu badań nad obyczajem i modą w środowisku robotniczym Żyrardowa. Na wstępie uściślił definicję terminów „moda” i „obyczaj” oraz podał cel badań, którym jest znalezienie odpowiedzi na następujące pytania: a) jak wyglądał proces kształtowania się środowiska robotniczego Żyrardowa i jego kultury; b) jaki charakter miały w przeszłości i mają obecnie związki środowiska robotniczego Żyrardowa z innymi grupami społecznymi oraz jakie były i są kierunki i mechanizmy przepływu wzorów kulturowych; c) w jakim stopniu możemy mówić o odrębności kulturowej środowiska robotniczego Żyrardowa w stosunku do innych grup społecznych i w jakiej mierze obyczaj i moda są tej odrębności wyznacznikami.

Trzecim środowiskiem kultury robotniczej, przedstawionym na sesji, był Śląsk, któremu m.in. poświęciła swój referat mgr K.Kaczko pt. *Współczesny stan tradycyjnej kultury w środowisku wielkoprzemysłowym Górnośląskiego Okręgu Przemysłowego*. Mgr K.Kaczko stwierdziła, że tradycyjna kultura materialna na tym terenie należy już do przeszłości, natomiast kultura społeczna i duchowa w dalszym ciągu zawiera wiele elementów w pełni użytecznych we współczesnym

życiu. Kultuwanie tradycyjnych przejawów kultury ludowej — mimo zupełnej przebudowy struktury zawodowej tego regionu w ciągu ostatniego stulecia — tłumaczy referentka wyłonieniem się tutejszej klasy robotniczej przede wszystkim z miejscowej ludności rolniczej. Na poparcie swej tezy przedstawiła wyniki analizy następujących zagadnień: życia rodzinnego, kontaktów sąsiedzkich, zwyczajów dorocznych i twórczości ludowej na terenie GOP.

Referat dr B.Bazielich *Perspektywy kolekcji etnograficznych w rejonach wielkoprzemysłowych* poruszył kwestię zadań stojących przed muzealnictwem tych terenów oraz postawił pytanie — gdzie leży kres w gromadzeniu obiektów kultury materialnej i czy w obliczu zachodzących zmian należy określać granice czasowe problemu badanego przez zainteresowanego muzeologa. Dr B.Bazielich przedstawiła także tradycje wystawiennicze i badawcze w regionie śląskim.

Mgr S.Łysik w komunikacie o swej pracy badawczej na temat *Obraz kulturowo-społeczny leśnych wsi górnośląskich (poza niecką węglową) w dobie ich industrializacji i dezindustrializacji* przedstawił krótki opis osadnictwa rolniczo-leśnego w dorzeczu rzeki Mała Panew w okresie intensywnego rozwoju górnictwa i hutnictwa w XVIII w. oraz w okresie zahamowania się i cofnięcia procesów industrializacyjnych na skutek rozwoju GOP, opartego na wydobywaniu węgla kamiennego. Mgr S.Łysik podkreślił również potrzebę poszerzenia bazy źródłowej w badaniach etnograficznych. (Postulat ten poparła mgr Anna Pawłowska-Wielgus z Lublina, pracownik Archiwum Państwowego, zwracając uwagę, iż dokumentacja archiwalna przechowywana w archiwach państwowych zawiera pierwszorzędne wiadomości z dziedziny kultury materialnej i duchowej środowiska robotniczego i zasługuje na wykorzystanie w stopniu większym niż dotychczas).

Komunikat dra J.P.Dekowskiego *Z obyczajowości robotniczej miasta Tomaszowa Mazowieckiego* przedstawił uczestnikom sesji w krótkim zarysie stosunki sąsiedzkie wśród kilkunastu rodzin pochodzenia chłopskiego pracujących w fabryce, a mieszkających w obrębie uprzemysłowionego miasta, w pierwszych latach bieżącego stulecia. Obecnie współzycie rodzin jest nieco zmienione i wzbogacone, ale nadal zawiera wiele elementów pochodzenia wiejskiego.

Zupełnie inny charakter posiadał referat wygłoszony przez doc. dra hab. E.Pietraszkę pt. *Odmienności robotniczego etosu*, poruszający zagadnienia z pogranicza teorii i praktyki. Referat podał na wstępie definicję pojęcia „etos”. Podkreślił możliwość zrekonstruowania za pomocą etnograficznych metod badawczych systemów etosu chłopskiego i robotniczego. W referacie przedstawiony został pogląd na etos robotniczy, jaki rozwijany był w epoce klasycznego ruchu robotniczego na przełomie XIX i XX w. przez działaczy rewolucyjnych oraz robotników. Doc. dr hab. E.Pietraszek scharakteryzował dalej ukształtowane już w okresie międzywojennym podstawowe style życia i związane z tym odmienności w ramach etosu robotniczego. Są to: model chłopsko-robotniczy i model proletariacki.

Prof. dr K.W.Bandarczyk z Mińska w referacie *Współczesne procesy etniczne w miastach Białoruskiej Socjalistycznej Republiki Radzieckiej* przedstawił zadania współczesnej etnografii na obecnym etapie jej rozwoju i wskazał, że jednym z nich jest poznanie procesów etnicznych odgrywających ogromną rolę w kształtowaniu bytu i kultury narodów. Na Białorusi obserwuje się przyspieszone tempo wzrostu ludności miast, w związku z czym rodzą się nowe i rozwijają stare tradycje w nowej obudowie kulturowej. Prof. K.W.Bandarczyk zwrócił uwagę na progresywny charakter procesów etnicznych w ZSRR i ich rolę w kształtowaniu się nowego społeczeństwa socjalistycznego.

Przedstawiciele Słowackiego Towarzystwa Etnograficznego zaprezentowali dwa

komunikaty: dr E.Horvathová *Dzisiejsza koncepcja i dotychczasowe badania ludoznawcze kultury robotniczej na Słowacji* oraz dr V.Rusnaková *Szkic charakterystyki kultury społeczności górniczej*. Dr E.Horvathová na wstępie zajęła się się rozważaniami teoretycznymi na temat pojęć „tradycja” i „kultura tradycyjna”, a w drugiej części referatu przedstawiła osiągnięcia badawcze oraz stanowiska metodyczne i teoretyczne ośrodka bratysławskiego w stosunku do badań nad kulturą robotniczą. Dr V.Rusnaková przedstawiła krótko przebieg badań Katedry Etnografii i Folklorystyki Wydziału Filozoficznego Uniwersytetu Komeńskiego w Bratysławie nad społecznością górniczą.

Podsumowaniem stanu badań nad kulturą robotniczą Czech i Moraw zajęła się w swym referacie pt. *Specyfika kultury ludowej w ośrodkach przemysłowych Czech i Moraw* doc. dr O.Skalniková, która podała także wykaz prac naukowych poświęconych temu tematowi. W badaniach położono nacisk na poznanie, rozpracowanie oraz typologię folkloru robotniczego.

Komunikat dr H.Johnovej *Dokumentacja etnograficzna w muzeach czeskich* dotyczył sposobów dokumentacji oraz metod badawczych stosowanych przy opracowywaniu i organizowaniu wystaw, ekspozycji poświęconych kulturze robotniczej. Dr H.Johnová, dyrektor Muzeum Etnograficznego w Pradze, reprezentowała na sesji Czeskie Towarzystwo Etnograficzne.

Prof. dr K.Fojtik z Brna przesłał na ręce organizatorów sesji swój referat poświęcony również kulturze robotniczej. Niestety, ze względu na ograniczenia czasowe referat nie został odczytany. Zostanie on udostępniony wraz z wygłoszonymi referatami i komunikatami w projektowanej publikacji.

W dyskusji nad referatami nawiązano m.in. do odbytej wycieczki po robotniczej Łodzi, w której wzięła udział większość uczestników sesji. Poruszono problem ochrony zabytków budownictwa drewnianego i zorganizowania skansenu *in situ* w dzielnicy Widzew, gdzie znajdują się domy kunitzerowskie; uczestnicy sesji postanowili zainteresować tą sprawą Głównego Konserwatora Zabytków m. Łodzi.

Na zakończenie zabrał głos dr J.P.Dekowski, który krótko podsumował wyniki Konkursu Folkloru Miasta Kalisza zorganizowanego w 1977 r. i poinformował zebranych o powstaniu Koła Miłośników Folkloru Kalisza.

Opracowała:
Hanna Olendzka

LUDY I KULTURY OCEANII, SESJA NAUKOWA WE WROCŁAWIU 27–28 XI 1976

W dniach 27–28 XI 1976 r. odbyła się we Wrocławiu sesja naukowa poświęcona pamięci prof. dra Aleksandra Lecha Godlewskiego (w pierwszą rocznicę Jego śmierci) oraz ludom i kulturom Oceanii. Sesję tę zorganizowały Katedra Etnografii UW i Oddział Polskiego Towarzystwa Ludoznawczego we Wrocławiu. Obrady sesji odbywały się w Muzeum Archeologicznym, którego dyrekcja udostępniła salę prelekcyjną oraz gabloty na urządzenie przez organizatorów wystawy eksponatów etnograficznych z terenu Oceanii. Urządzono również ekspozycję prac prof. A. L. Godlewskiego i wydawnictw naukowych (monografie, słowniki, czasopisma bibliografię, mapy) związanych z problematyką sesji.

Ryc. Podczas obrad sesji: doc. dr hab. Edward Pietraszak (z prawej) i dr Adam Paluch
Fig. Debates of the Session: Dr Edward Pietraszak, Lecturer (right-hand side), and Dr Adam Paluch

Prezentowane na wystawie eksponaty, wydawnictwa, jak również płyty, filmy, przezrocza zostały wypożyczone organizatorom przez: panią Klarę Godlewską — żonę Profesora, mgra J. T. Czernickiego, The British Council w Warszawie, Ambasadę Francuską w Polsce, Ambasadę Republiki Indonezji, Głównego Nawigatora

PLO w Gdyni, Głównego Nawigatora PŻM w Szczecinie, Filmołkę Polską we Wrocławiu.

Uczestnicy sesji mogli na miejscu kupić książki dotyczące kultury ludów Oceanii — ostatnie wydawnictwa PTL i Ossolineum.

Prelegenci oraz zaproszeni goście reprezentowali główne ośrodki naukowe (Wrocław, Kraków, Warszawę, Poznań, Gdańsk), różne kierunki i zawody (pracownicy nauki wyższych uczelni, PAN, muzeów — etnografowie, antropolodzy, nautolodzy, dziennikarze i in.).

Było to zorganizowane po raz pierwszy w Polsce spotkanie ludzi, których nie tylko pasjonuje odległa Oceania, ale którzy tam byli, prowadzili badania naukowe, jak mgr J. Tomasz Czernicki (misjonarz, pracował 5 lat na wyspach Polinezji Francuskiej), mgr Wojciech Dworczyk (autor m. in. prac *My, dzicy Papuasi i Uroda Oceanii*), dr Janusz Kamocki (kustosz Muzeum Etnograficznego w Krakowie, ostatnio prowadził badania wśród plemienia Kubu na Sumatrze), red. Stanisław Teliga (przebywał kilka miesięcy na Fidżi) i in. Niestety, nie mógł przybyć na sesję dyrektor Muzeum Azji i Pacyfiku w Warszawie, mgr Andrzej Wawrzyniak (zakres i plany pracy Muzeum przedstawił zebranym w komunikacie mgr Jacek Szelegejd).

Wygłoszone referaty można podzielić na trzy grupy zagadnień:

- 1) sylwetka i dorobek naukowy prof. A. L. Godlewskiego
- 2) wybrane problemy z kultury ludów Oceanii
- 3) zagadnienia etno-nautyczne.

Sesję otworzył doc. dr hab. Edward Pietraszek, Kierownik Katedry Etnografii Uniwersytetu Wrocławskiego, Sekretarz Generalny PTL. Po powitaniu zebranych gości poinformował on o celu sesji oraz przypomniał sylwetki polskich etnografów zajmujących się badaniem kultury ludów Oceanii, w tym A. L. Godlewskiego, którego pamięć uczczono minutą ciszy.

Pierwszą część obrad rozpoczął dr Adam Paluch, który przedstawił sylwetkę A. L. Godlewskiego jako człowieka i uczonego, związanego przez ponad 40 lat z pracą dydaktyczno-wychowawczą, podczas której dał się poznać jako doskonały nauczyciel i przyjaciel młodzieży. Z wykształcenia biolog, zainteresował się poważnie w latach 30-tych ludami Oceanii i od tamtej pory pracował naukowo nad problemem ich etnogenezy i kultury. Odbił w tym celu w 1938/1939 r. podróż na Polinezję, która tak go zaciękawiała, że poświęcił jej resztę życia.

Zarówno w polskim, jak i międzynarodowym świecie naukowym A. L. Godlewski znany był przede wszystkim jako antropolog. Jego prace, oparte na badaniach antropologicznych, dotyczące etnogenezy ludów Oceanii, uważane są za autorytatywne w tej dziedzinie. Cenny jest tu również jego wkład z tego względu, że przez zastosowanie w prowadzonych przez siebie badaniach metody polskiej szkoły antropologicznej, tzw. aproksymacji Wankego oraz diagramów najmniejszych różnic Czekanowskiego — rozpropagował tę metodę w świecie naukowym (ref. dr Michał Magnuszewicz).

Niemniej ważne są liczne prace A. L. Godlewskiego z dziedziny etnologii, w których zawarta jest przede wszystkim problematyka z dziedziny kultury społecznej i duchowej. Znając bowiem język tubylców potrafił on dotrzeć do wielu spraw dla nas zupełnie niedostępnych i niezrozumiałych. Swoje spostrzeżenia podbudował następnie literaturą fachową i pozostawił po sobie bogatą spuściznę naukową, przybliżając nam daleką, egzotyczną Oceanię (ref. mgr Barbara Kopydłowska).

Swoją pracą, entuzjazmem do tej egzotyki, potrafił zainteresować wielu studentów, czego dowodem są liczne prace magisterskie pisane pod jego kierunkiem. Dotyczą one zarówno problemów prymitywnych ludów i kultur Oceanii, jak i całej Austronezji, Australii, Afryki, Ameryki (ref. dr Adam Paluch).

Drugiej części obrad przewodniczyli dr Aleksander Posern-Zieliński (Poznań) i mgr Wojciech Dworczyk (Warszawa). Rozpoczęła się ona wystąpieniem dra Franciszka Rosińskiego, który przedstawił wyniki badań nad pochodzeniem i składem antropologicznym ludów Oceanii i Indonezji, opierając się m. in. na pracach A. L. Godlewskiego. Z tym zagadnieniem wiązało się również przedstawienie przez mgr Barbarę Kopydłowską problemu kultury megalitycznej na Oceanii — jej genezą, formami występowania i funkcją budowli megalitycznych, które wciąż należą do interesujących zjawisk mórz południowych.

Dr Janusz Kamocki z kolei wprowadził słuchaczy w świat religii protomalajskich, które stanowią integralną część kultury Malajów i rzutują na poszczególne elementy i procesy kulturowe Indonezji.

Do spraw wciąż frapujących uczonych i badaczy należy tajemnica nieodczytanego dotychczas pisma rongo-rongo z Wyspy Wielkanocnej. Stan badań nad tym problemem omówiła dr Henryka Romańska. Natomiast powiązania między pismem rongo-rongo i pismem cywilizacji Indusu omówił doc. dr Ludwik Skurzak. Z kolei Roman Warszawski, uczeń liceum z Elbląga, przedstawił w swym referacie krótki zarys własnej teorii pochodzenia i ewolucji pisma rongo-rongo w oparciu o schemat akceptora wybiórczego samoregulującego.

Po przerwie i żywej dyskusji nad ww. referatami wygłoszono dalsze prelekcje. Dr A. Paluch omówił zjawisko występowania kraniotomii na wyspach Pacyfiku. W świat muzyczny Oceanii wprowadziły słuchaczy mgr Anna Ketter-Pawłowska i dr H. Romańska, których referaty (instrumenty muzyczne, pieśni polinezyjskie) ilustrowane były licznymi przeźroczami oraz oryginalnymi nagraniami melodii i pieśni polinezyjskich. Na zakończenie tej części obrad mgr J. T. Czernicki opowiedział zebranym, jak obecnie wygląda życie Polinezyjczyków: jak żyją, jak pracują, bawią się, czym się zajmują. Podkreślił przy tym bardzo szybkie tempo przemian kulturowych „dzięki” cywilizacji białych i skutki tych przemian. Mgr Czernicki mieszkał wśród Polinezyjczyków, poznał dokładnie ich mentalność, widział czym kończy się takie „cywilizowanie” tubylców. Wystąpienie swoje zaś zakończył smutną refleksją: na Tahiti nie ma już „raju”, o jakim marzy się nie tylko etnografom. To już nie jest nawet ta wyspa z książki prof. A. L. Godlewskiego *Tahiti najpiękniejsza*.

Po kolejnej dyskusji uczestnicy sesji obejrzeli film *Fiji Sugar*, który był małym wprowadzeniem do niedzielnych obrad.

Niedziela (28.XI) — to „dzień nautyczny” w obradach sesji, bowiem większość wygłoszonych referatów zawierała problemy związane z morzem w kulturze ludów Oceanii. Obradom w tym dniu przewodniczyli dr Władysław Drappella (Gdynia) i red. S. Teliga (Warszawa). Referatem wyjściowym (mgr A. Ketter-Pawłowska i mgr B. Kopydłowska) było przedstawienie sylwetek Polaków, którzy tam byli, działali, pozostawili po sobie bogatą spuściznę literacką, kartograficzną, etnograficzną (eksponaty dla muzeów) itd. Wielu z nich sytuacja polityczna zmusiła do osiedlenia się na wyspach Oceanii, wielu pociągnęła przygoda, pasja podróżnicza, naukowa. Tak się złożyło, że w poszczególnych rejonach Oceanii prowadzili swoje badania naukowe polscy etnografowie: na Mikronezji — Jan Stanisław Kubary, na Melanezji — Bronisław Malinowski, na Polinezji — Aleksander Lech Godlewski. Nie zabrakło na Pacyfiku również polskich żagli. Na

ten temat mówił inż. Jerzy Komorowski. Podkreślił on, że chociaż nasi żeglarze nie prowadzili badań naukowych, to jednak zapisali się chlubnie w historii międzynarodowego żeglarstwa. Jednym z nich był Leonid Teliga. Uczestnicy sesji mogli obejrzeć film przedstawiający jego rejs na „Opty”. Na marginesie filmu zabrał głos brat Leonida Teligi, red. S. Teliga, który wyjaśnił wiele spraw przedstawionych w filmie i opowiedział o podróży, którą odbył śladami brata, m. in. na archipelag Fidżi. Przebywał wśród Fidżijczyków kilka miesięcy, w tym na jednej z wysp, na której od trzech lat nie było białych. Poczynił bardzo ciekawe obserwacje z życia tubylców, bowiem ich inwentarz kulturowy nie uległ takim przeobrażeniom, jakim uległ wśród mieszkańców „cywilizowanych” wysp.

Kolejnym prelegentem był dr Wł. Drapella, który wskazał na możliwości i potrzeby polskich badań etno-nautycznych. Nawiązał on do prac prof. A. L. Godlewskiego w tym zakresie. Przedstawił też w sposób bardzo przekonujący konkretny plan tego typu badań m. in. na Oceanii. O migracjach ludów austro-neozyjskiej rodziny językowej w świetle analizy pojazdów wodnych mówił dr Zygmunt Kłodnicki. Do dalekomorskich wypraw polinezyjskich natomiast nawiązała dr H. Romańska, która przypomniała zebranym podanie o żeglarzu Rata z XIII wieku, płynącego z wyprawą z Nukuhiva na Rarotonga.

Całość obrad podsumowała prof. dr Zofia Sokolewicz, która podkreśliła rolę i znaczenie prac związanych z tematyką egzotyczną w etnografii polskiej. Być może — zaznaczyła — metody, którymi pracujemy, nie zawsze odpowiadają najnowszym wymaganiom naukowym w świecie, ale zawsze stanowią jakąś część poznania problemów i spraw, którymi interesują się nie tylko etnografowie. M. in. tego typu forum ma duże znaczenie dla nawiązania współpracy i wymiany doświadczeń pomiędzy ośrodkami etnograficznymi w Polsce oraz osobami interesującymi się poruszonymi tu problemami nie zawodowo. Sesja przybliżyła słuchaczom właśnie poznanie kultury ludów Oceanii, spełniając swe zadanie.

Następnie wyświetlono kilka filmów związanych tematycznie z Oceanią oraz ciekawe, kolorowe przeżroczka.

Zamknięcia sesji dokonał doc. dr hab. E. Pietraszek. Poinformował on przy tym zebranych, że materiały z sesji zostaną opublikowane w Wydawnictwie Uniwersytetu Wrocławskiego w 1978 r.

Barbara Kopydtowska

MUZEUM PREHISTORYCZNO-ETNOGRAFICZNE IM. LUIGI PIGORINI W RZYMIE

W 1962 r. z okazji VI Międzynarodowego Kongresu Nauk Prehistorycznych i Protohistorycznych nastąpiła inauguracja działu Prehistorii i Protohistorii Lacjum w Muzeum Prehistoryczno-Etnograficznym im. Luigi Pigorini, które zostało przeniesione ze starych pomieszczeń przy ul. Collegio Romano¹ do nowoczesnych sal

¹ Collegio Romano, wybudowane w latach 1583–1585 przez Bartolomeo Ammanti i jezuitę Giuseppe Valeriano na zamówienie Grzegorza XIII Boncompagni, do końca 1870 r. było jednym z największych instytutów jezuickich. Obecnie mieści się tu Biblioteka Narodowa i zbiory Muzeum Prehistoryczno-Etnograficznego im. L. Pigoriniego, które stopniowo są przenoszone do nowego gmachu w rzymskiej dzielnicy Eur.

wystawowych w dzielnicy Eur przy Via Lincoln 1 (vis à vis Museo Nazionale delle Arti e Tradizioni Popolari)².

Nowe Muzeum Pigoriniego różni się bardzo od poprzedniego w Collegio Romano, gdzie ekspozycja miała charakter wybitnie magazynowy, a eksponaty zgromadzone były w starych witrynach i szafach. Przestronne i nowoczesne pomieszczenia w nowej dzielnicy dały możliwość urządzania poprawnych i bardziej nowoczesnych ekspozycji (muzeum jest nadal w stadium organizacji, która trwać będzie jeszcze przez kilka najbliższych lat).

Z okazji XL Kongresu Amerykanistów, który odbył się w Rzymie w dniach 3-10 września 1972 r., Muzeum Pigoriniego przygotowało kilka wystaw. W Dziale Prehistorycznym, mieszczącym się na II piętrze, obejmującym materiały już eksponowane dotyczące Lacjum, zorganizowano wystawy poświęcone sztuce minojskiej (wykopaliska włoskie w Fajstos i Hagia Triada) i kulturom wschodniej części Morza Śródziemnego oraz kulturze egejskiej (materiały orientalistyczne z Krety, ceramika mykeńska z Rodos, ceramika z Cypru i Troady — okolic starożytnej Troi — ta ostatnia ofiarowana Muzeum przez E. Schliemann i wreszcie ceramika elamicka z Suzy — podarowana Muzeum przez Louvre).

Z okazji Kongresu przygotowano także ekspozycję etnograficzną z zakresu kultur krajów pozaeuropejskich, która mieści się na I piętrze i obejmuje Afrykę, Amerykę i Oceanię. Tej ekspozycji warto poświęcić szczególną uwagę.

Główny nacisk w ekspozycji afrykańskiej położono na sztukę Afryki Czarnej i wyeksponowanie najciekawszych nowych nabytków Muzeum. Ciekawy zespół przedmiotów pochodzi z Nigerii, m. in. ozdobne puchary do picia wina palmowego, bogato zdobione prochownice — dzieła artystów z plemienia Yoruba. Rzeźba w kamieniu reprezentowana jest przez obiekty plemienia Kissi z Sierra Leone, z północnej Angoli i południowej części Zairu (Kongo Południowe). W dalszej części ekspozycji ukazano m. in. rzeźbę kobietą plemienia Fang z Gabonu oraz grupę masek — maskę hełmową plemienia Mende (Sierra Leone), maski Wa Rega z Zairu (Kongo Wschodnie) oraz maski z Gabonu, Kamerunu, Wybrzeża Kości Słoniowej. W części centralnej sali wystawowej znajdują się dużych rozmiarów rzeźby: fetysz płodności „Nimba” plemienia Baga z Gwinei, figura ptaka „pozgaga” plemienia Senufo z Wybrzeża Kości Słoniowej oraz fetysze nabijane gwoździami z Konga Południowego. Z Afryki Zachodniej pokazano m. in. eksponaty prezentujące sztukę Wybrzeża Kości Słoniowej — rzeźby plemienia Baule, plemienia Dan oraz kilka masek.

Obszerna ekspozycja amerykańska daje przegląd kultur ludów zamieszkujących tereny od dalekiej północy aż po Ziemię Ognistą. Ekspozycja rozpoczyna się od przeglądu przedmiotów eskimoskich (różnorodne świdry, łuki, fajki itp. wykonane z kłów morsa z bogatym ornamentem rytym) oraz licznych wyrobów Indian z wybrzeża północno-zachodniego, z Vancouver i Wyspy Królowej Karoliny (Kanada). Zwracają uwagę piękne fajki wykonane z gliny kultury Haida oraz „pułapka na dusze” pochodząca z Wyspy Królowej Karoliny. Grenlandię prezentują głównie różnorodne ubrania ze skór zwierzęcych, harpuny i inne przedmioty typowe dla tego regionu. Ludy północnej Ameryki, nazywane „Indianami prerii”, reprezentowane są poprzez broń, słynne „fajki pokoju”, ubiory ze skóry, plecionki, naczynia Indian Pueblo z Nowego Meksyku i Arizony — wśród nich bardzo piękne wyroby Indian Zūni, Acoma i Hopi. W oszklonej gablocie wystawiono grupę naczyń pochodzących z Casas Grandes w stanie Chi-

² Zob. R. Jezierska, *Museo Nazionale delle Arti e Tradizioni Popolari w Rzymie*, „Lud” 1970, t. 54, s. 180-187.

huahua graniczącym z Teksasem i Nowym Meksykiem (w XIV i XV w. słynny ośrodek produkcji naczyń polichromowanych z motywami geometrycznymi). W ostatnich latach Muzeum Pigoriniego pozyskało tych cennych naczyń aż 14 sztuk. W dwóch ściennych gablotach zgromadzono kolumbijskie i mezoamerykańskie wyroby ze złota oraz złote, srebrne i miedziane przedmioty z Peru — m. in. wisioriki w kształcie zwierząt należące do kultury Coclè z Panamy, grupę figurek kolumbijskich zwanych „tunjós”, dwa złote pektorały należące do kultury Vicús (Peru południowe) i kultury Chimù, naszyjnik srebrny kultury Mochica itd. Ekspozycja amerykańska posiada również dział poświęcony archeologii prekolumbijskiej i kulturom różnych regionów Ameryki Południowej.

Ostatnią, najmniejszą jest ekspozycja poświęcona Oceanii, dająca niepełny przegląd kultur Melanezji z Wysp Admiralicji (m. in. interesująca rzeźba nawiązująca do stylu Tami) oraz Wysp Salomona (zwraca uwagę rodzaj maski modelowanej na kościach czaszki ludzkiej oraz mały bębenek szczelinowy z ozdobnymi uchwytami i powierzchnią pokrytą rytym ornamentem geometrycznym). Inne charakterystyczne przedmioty reprezentujące Wyspy Salomona, to licznie eksponowane wiosła taneczne z motywem postaci ludzkiej — ducha opiekuńczego. Z Wyspy Fidżi pokazano m. in. piękny okaz znanej ceramiki tego obszaru. Ekspozycję Oceanii kończy pałka obrzędowa z Wysp Markizów.

Muzeum im. L. Pigoriniego — jak już wspomniano — jest w stadium organizacji i aktualna ekspozycja muzealna ma charakter wybitnie przeglądowy. Pierwszeństwo w ekspozycji dano kulturom ludów prymitywnych, aby podkreślić w 100-lecie istnienia Muzeum zasługi jego twórcy, Luigi Pigoriniego³. Dzięki jego niezwyklej pasji Muzeum zgromadziło wspaniałą kolekcję prehistoryczną, a także z jego inicjatywy trafiło do Muzeum wiele cennych zbiorów etnologicznych. I tak, w 1887 r. Muzeum pozyskało zbiór przedmiotów z obszaru mórz południowych, zgromadzonych przez Luigi Maria d'Albertis⁴. Następnie Ottavio Beccari⁵ ofiarował Muzeum kolekcję indonezyjską (głównie z Borneo) i obiekty z Oceanii. W 1891 r. Muzeum wzbogaciło się o materiał zebrany przez Lamberto Loria⁶.

³ Luigi Pigorini, wybitny włoski paleontolog, urodził się w Fontanellato (Parma) 10 stycznia 1842 r., zmarł w Padwie 1 kwietnia 1925 r. Doktoryzował się w Parmie w zakresie nauk polityczno-administracyjnych i w 1867 r. został urzędnikiem w Muzeum w Parmie, kierowanym przez M. Lopeza. W 1870 r. objął w Rzymie stanowisko kierownika jednej z sekcji nowej Direzione generale dei Musei e Scavi d'anti chità. W 1875 r. Pigorini wraz z P. Strobelem, wybitnym przyrodnikiem, założyli czasopismo „Bulletino di Paleontologia Italiana”, będące zbiorem najważniejszych wiadomości dotyczących prehistorii Włoch. W 1876 r. nastąpiła inauguracja Muzeum Prehistoryczno-Etnograficznego, które dzięki wysiłkom i staraniom L. Pigoriniego stało się jednym z najważniejszych muzeów włoskich i w uznaniu jego zasług zostało nazwane jego imieniem. Tegoż roku Pigorini objął katedrę paleontologii na uniwersytecie rzymskim i przez blisko czterdzieści lat był jednym z najwybitniejszych wykładowców w tej dziedzinie. Z jego szkoły wyszli najlepsi archeologowie włoscy końca XIX i początku XX w. Pozostawił bogaty dorobek naukowy w postaci około 300 prac.

⁴ Luigi Maria d'Albertis, przyrodnik i podróżnik liguryjski (1841-1901). W latach 1871-1876 badał Nową Gwineę. Zgromadzone przez niego zbiory etnologiczne znajdują się w Muzeum Pigoriniego, a zbiory antropologiczne w Muzeum Antropologicznym we Florencji, zaś unikalne kolekcje ornitologiczne w Muzeum Miejskim w Genui.

⁵ Ottavio Beccari, włoski podróżnik, botanik i przyrodnik (1843-1920). w 1865 r. wraz z genueńczykiem Giacomo Doria zbierał okazy flory i fauny na Borneo. W latach 1871-1875 badał północno-zachodnie wybrzeże Nowej Gwinei i wschodnią część wyspy Celebes. W 1877 r. odbył podróż po Indiach i Australii, zatrzymując się po drodze na Sumatrze.

⁶ Lamberto Loria, wybitny etnolog włoski (1855-1913). Z ekspedycji naukowych na Kaukaz, do Turkestanu (1883), Japonii, Nowej Gwinei (1889) i Abisynii (1905) dostarczał muzeum w Rzymie, Florencji i Genui materiały z zakresu zoologii, antropologii i etnografii.

w Melanezji, który tworzy jedną z najpiękniejszych i najbardziej kompletnych kolekcji Muzeum. Guido Boggiani⁷ sprzedaje Muzeum kolekcję zgromadzoną w latach 1901–1905 w Chaco paragwajskim, głównie w Caduveo (piękna ceramika i artystyczne zdobione fajki z drewna). W 1913 r. Muzeum zyskało imponujący zbiór materiałów prehistoryczno-etnograficznych, które Enrico Hillyer Giglioli⁸ zgromadził w czasie historycznej wyprawy statkiem dookoła świata. Kolekcja ta obejmuje ponad 17 000 eksponatów.

Powyższe kolekcje stanowią trzon zbiorów Muzeum Prehistoryczno-Etnograficznego im. L. Pigoriniego w Rzymie.

Renata Jezierska

XXI NIEMIECKI KONGRES LUDOZNAWCZY BRAUNSCHWEIG, 5–9 IX 1977

Niemieckie Towarzystwo Ludoznawcze (Deutsche Gesellschaft für Volkskunde) organizuje swe kongresy co dwa lata, począwszy od 1930 r. Wcześniej, od 1904 r., odbywały się zgromadzenia delegatów związku regionalnych stowarzyszeń ludoznawczych, na których wygłaszano również odczyty i referaty. Pierwszy kongres odbył się w Würzburgu i dał przegląd wielorakich zainteresowań niemieckich etnografów. Drugi, który odbył się z opóźnieniem jesienią 1933 r., wykazał już wpływy ekspandującego szybko nazizmu; uwydatniły się one mocniej na dwu następnych kongresach. Dziś wspomina się raczej z ironicznym dystansem ich tematykę i punkty widzenia reprezentowane przez zwolenników rasy-stowskiej interpretacji zjawisk kulturowych. Po 11-letniej przerwie odbył się w 1949 r. szósty kongres, na którym nawiązywano jeszcze do niedawnej przeszłości i rozważano m. in. zagadnienie podtrzymania kulturowej odrębności przesiedleńców. Na następnych kongresach ujawniła się tendencja do nowego spojrzenia na kulturę ludową, lecz dopiero w latach 60-tych zaczęto omawiać tematy wykraczające poza etnografię tradycyjną. W 1963 r. było to zagadnienie folklorystyki, dwa lata później zagadnienie pracy w kulturze ludowej. Na XVI kongresie w 1969 r. wybuchła wokół problemów, metod i form dokumentacji etnograficznej ostra polemika przy aktywnym udziale studentów. Spierano się też o przeszłość i przyszłość ludoznawstwa.

Tematem ostatniego, XXI Kongresu była gmina w procesie zmian i ludoznawcze badania nad gminami w Europie. Nawiązywał on do zagadnień aktualnych i w programie wykraczał poza sprawy ściśle niemieckie. W związku z tym uczestniczyło w nim, obok etnografów z RFN, 9 Szwajcarów i 3 Austriaków, także 19 przedstawicieli etnografii z 10 innych krajów, w tym z Jugosławii (2),

⁷ Guido Boggiani, artysta-malarz, podróżnik i badacz (1861–1900). W latach 1887–1893 przebywał w Ameryce Południowej, wiele miesięcy spędziwszy wśród plemienia Chamacoco i Caduvei (Paragwaj). Kolekcje zgromadzone przez niego trafiły do Muzeum Pigoriniego i Società Geografica Italiana w Rzymie oraz do Museum für Völkerkunde w Berlinie.

⁸ Enrico Hillyer Giglioli, zoolog (1845–1909). W latach 1865–1868 opłynął glob ziemski na statku „Magenta”, a eksponaty zebrane podczas tej historycznej wyprawy pochodzą z całego niemal świata.

Polski (3), Rumunii (1) i Węgier (1). Lista uczestników kongresu obejmowała ponad 240 nazwisk, w tym 80 studentów i 31 gości z zagranicy.

Aktualność problematyki gminy wynika dla RFN zarówno z przyczyny dokonujących się samorzutnie głębokich zmian w życiu zbiorowości terytorialnych, jak i na skutek rozpoczętej w 1968 r. reformy administracji terytorialnej. W jej wyniku uległy likwidacji jednostkowe gminy wiejskie i powstały gminy zbiorowe, zmniejszono też liczbę powiatów. Szczególnie dotkliwa wydaje się mieszkańcom licznych wsi utrata ich osobowości prawnej oraz niektóre zmiany organizacyjne, np. w sieci szkolnej (likwidacja małych szkół), które godzą w zwartość poszczególnych wsi, powodują ich dezintegrację. Reforma ta, choć krytykowana, była nieuchronna wobec słabości licznych małych gmin; najmniejsza z dolnosaskich liczyła ledwie trzech mieszkańców. W programie obrad kongresu gmina pojawiała się zarówno jako podstawowy obiekt badań, jak też jako środowisko rozmaitych zjawisk kulturowych. Uwzględniano zagadnienia ogólne i szczegółowe, współczesne oraz historyczne, zabrakło jednak jakiegoś referatu poświęconego problemowi gminy jako zbiorowości lokalnej.

Właściwą sesję kongresu poprzedził wieczorny odczyt kustosza budapeszteńskiego Muzeum Etnograficznego, dra T. Hofera, o przedmiotach w środowisku wiejskim i miejskim. W oparciu o własne badania oraz literaturę przedmiotu przedstawił referent przejrzyste zarysowaną koncepcję teorii przedmiotów, która miałaby donieść znaczenie nie tylko dla muzealnictwa, lecz w ogóle dla rozumienia kultury.

W pierwszym dniu przedstawiona została problematyka badań nad gminami wzgl. społecznościami lokalnymi w Skandynawii (prof. B. Stoklund), w Austrii (prof. K. Gaál), w Polsce (prof. J. Burszta), w RFN (prof. G. Wiegelmann), zaś prof. J. W. Cole z USA omówił jako pierwszy w kolejności badania prowadzone w Europie przez anglosaskich antropologów kulturowych w ramach szerszego zakrojonego programu. Tylko prof. Burszta, charakteryzując badania polskie, używał konsekwentnie pojęcia „społeczność lokalna” (lokale Gemeinschaft). Dyskusja w tej części obrad ograniczyła się do odpowiedzi na stosunkowo liczne pytania, rozgorzała natomiast późnym wieczorem po wyświetleniu interesującego filmu zrealizowanego pod kierunkiem prof. I. Weber-Kellermann: *Młodzi widzą swą wieś*. Zarzucano realizatorom zwłaszcza sugerowanie wypowiedzi i przyjęcie jednostronnego stanowiska. Scenariusz filmu został przygotowany po badaniach terenowych na seminarium prof. Kellermann.

W ciągu 2 następnych dni przedstawiono 8 bardziej szczegółowych referatów w następującej kolejności: 1. *Święto miasta a struktura miasta. Wyniki badań zapustów moguńskich*; 2. *Poczucie więzi lokalnej (Ortsbewusstsein) we wsi robotniczej*; 3. *Zmiana a różnice społeczne w wiejskim inwentarzu mieszkaniowym z XIX w. Przykład wsi Greene*; 4. *Zjawiska społeczno-kulturowe we wsiach rzemieślniczych południowego Eifelu*; 5. *Gospodarka komunalna a reformy agrarne: kulturowe aspekty statystyki w holenderskim obszarze dworskim*; 6. *Interakcyjne badania nad gminami w Siedmiogrodzie*; 7. *„Mała gmina” pomiędzy marginalnością a przystosowaniem na przykładzie połudn. Irlandii*; 8. *Analiza kulturowa „historycznego” małego miasta jako podstawa dla komunalnych zadań planistycznych i socjalnych*.

Zasadniczą część kongresu zakończyły w czwartek po południu (8 IX) dwa dobrze przygotowane i sugestywnie wygłoszone referaty: 1. *Zadania kulturowo-ekologiczne w zakresie analizy i planowania* (prof. I. M. Greverus) oraz 2. *Kryzys gminy — kryzys badań nad gminami* (dr A. Ilgen, dr U. Jeggle). Autorka

pierwszego z nich dała szeroko zarysowany przegląd zagadnień ujętych ze stanowiska antropologii społecznej. Drugi referat stanowił jakby nieoficjalne hasło i podsumowanie obrad. W obydwu rozważano podstawowy problem stosunku człowieka do przestrzeni i miejsca w niej przy współczesnym wzroście ruchliwości przestrzennej oraz znaczenie więzi ponadlokalnych. W dyskusji podnoszono sporne zagadnienia przestrzeni i środowiska ludzkiego, nowych tendencji identyfikacyjnych wśród młodzieży, a także zagadnienie pojęcia gminy jako takiej. Autorzy także ostatniego referatu uchylili się od podania określonej definicji gminy, tłumacząc się tym, że istnieje około 90 takich definicji, eksponujących różne jej cechy i aspekty. Referent stwierdzał w odpowiedzi m. in., że wobec faktu zniesienia małych gmin administracyjnych (politycznych) pozostaje „gmina realna” albo konkretne osiedle wiejskie. Nie rozwinęto w referatach ani w dyskusji sprawy relacji między gminą a społecznością lokalną, wzgl. grupą lokalną, chociaż polski referat oraz głos w dyskusji prowokowały do tego. Świadczy to m. in. o istotnej różnicy w ujmowaniu problemu w nauce niemieckiej i polskiej¹.

Problematyka małych zbiorowości lokalnych, a gminy w szczególności, stanowi jeden z doniosłych problemów społeczno-kulturowych naszych czasów. Społeczności lokalne, zorganizowane od średniowiecza w gminy, stanowiły w Europie przez szereg wieków jedną z fundamentalnych form organizacji życia społecznego, pełniły rolę głównego źródła i przekaznika kultury i jako takie stanowią istotny obiekt zainteresowań etnografii. W naszych czasach stanęły one wobec perspektywy osłabnięcia, dezintegracji, a wreszcie zaniku wskutek rozwoju nowego typu organizacji społecznej, opartej o wielkie miasta, aglomeracje miejskie oraz zrzeszenia ponadlokalne. Pytanie, w jakich formach i w jaki sposób te społeczności mogą przetrwać i pełnić swe dawne funkcje, jest aktualne w całej Europie, a także poza nią, a więc ważne jest dla celów tak poznawczych, jak i praktycznych. Także na omawianym kongresie podkreślano praktyczną doniosłość badań nad gminami, resp. małymi zbiorowościami lokalnymi.

Pożytecznym uzupełnieniem kongresu były dwie wycieczki: do wsi Bortfeld pod Brunszwikiem oraz całodniowa na 2 trasach, w kierunku Wolfsburga lub Goslaru. W Bortfeld zorganizowano przed kilkunastu laty niewielkie muzeum wsi, przeznaczając na ten cel duży dom chłopski. Jego wnętrze przedstawia stan z początku XX w. Muzeum przejmuje także inne, stare domy, które zabezpiecza się na miejscu. Druga wycieczka, przez miejscowości leżące na zapleczu blisko stutysięcznego dziś Wolfsburga (fabryka Volkswagen), prowadzona znakomicie przez geografa (prof. W. Meibeyer z Uniwersytetu Technicznego w Brunszwiku), dała dobrą okazję do zaznajomienia się ze skutkami oddziaływania dużego ośrodka przemysłowego na okoliczne wsie, a także do zapoznania się z podłożem historycznym tego regionu, które związane jest z dawnym osadnictwem słowiańskim, a odbija się jeszcze w śladach dawnych kształtów wsi (okrąglice) oraz w nazwach, jak Wendschott.

Tematem następnego kongresu będzie prawdopodobnie problem identyfikacji z ojczyzną (Heimat-Identität), a wówczas byłoby to nawiązanie do omówionego tematu gminy. Interesować może nas zapewne to, w jaki sposób ujmą etnografowie z RFN ten problem, wykazujący aspekty nie tylko ściśle kulturowe.

Edward Pietraszek

¹ Także w NRD gmina a nie społeczność lokalna stanowi podstawowe pojęcie i obiekt badań. Gminy jednostkowe istnieją w NRD nadal, mogą się tylko łączyć w dobrowolne związki gmin (Gemeindeverbände).

WYNIK ANKIETY POLSKIEGO TOWARZYSTWA LUDOZNAWCZEGO
(ODDZIAŁU W TORUNIU) PRZEPROWADZONEJ WŚRÓD POLONII
AMERYKAŃSKIEJ UCZESTNICZĄCEJ W KURSIE FOLKLORU POLSKIEGO

W dniach od 17 lipca do 12 sierpnia 1977 r. zorganizowane zostały w Toruniu z inicjatywy Towarzystwa Łączności z Polonią Zagraniczną „Polonia” i Toruńskiego Towarzystwa Kultury dwa zajęcia szkoleniowe przeznaczone dla Polonii zagranicznej — Kurs Folkloru Polskiego oraz Kurs Polskiej Kultury Artystycznej. W zajęciach, prowadzonych m. in. przez etnografów (pracowników Muzeum Etnograficznego w Toruniu i pracowników Katedry Etnografii Uniwersytetu im. Mikołaja Kopernika), folklorystów, historyków sztuki i dziennikarzy, uczestniczyło ogółem 71 osób. Ankieta, która objęła 30 osób biorących udział w Kursie Folkloru Polskiego, jest wynikiem współpracy między toruńskim Oddziałem PTL i Toruńskim Towarzystwem Kultury w zakresie organizacji i prowadzenia kursu. Celem przeprowadzonej ankiety było uzyskanie informacji o uczestnikach kursu i kierunkach ich zainteresowań w zakresie polskiej kultury ludowej oraz o ich potrzebach w dziedzinie poznania naszego folkloru, a także zapoznanie się z ich postulatami i opiniami na temat organizacji i programu kursu — dla podniesienia poziomu i wzbogacenia współpracy.

Ankieta spotkała się z bardzo żywym przyjęciem.

Niemal wszyscy ankietowani pochodzą ze Stanów Zjednoczonych (28 osób), jedna z Kanady i jedna z W. Brytanii. Prawie połowa uczestników zamieszkuje obecnie stan Connecticut, pozostali stany: New York, Massachusetts, Michigan, dalej Minnesota, Illinois, California, Ohio oraz po jednej osobie stany: Waszyngton, Montana, New Jersey, Maryland, Florida, Pensylwania.

Zawodowo największa liczba osób związana jest ze szkolnictwem amerykańskim (14). Są to w większości wykładowcy szkół podstawowych, średnich i uniwersytetów stanowych. Prawie 25% uczestników to studenci (m. in. szkół artystycznych) oraz pracownicy administracyjni szpitali, urzędów stanowych, bibliotek, historycy sztuki, a także dyrektor Zespołu Pieśni, Tańca i Folkloru Polskiego oraz fryzjerka i maszynista¹.

Analizując pochodzenie poszczególnych osób, a ściślej ich rodzin, które emigrowały z kraju głównie na początku XX w. oraz w okresie międzywojennym i w latach II wojny światowej, należy podkreślić, że zdecydowana większość emigrantów pochodziła z terenów Polski południowej i wschodniej (Krakowskie, Rzeszowskie, Lubelskie, okolice Lwowa) oraz z Polski centralnej (Mazowsze, Kieleckie) i częściowo z regionów północnych i zachodnich (Wileńszczyzna, Mazury, Wielkopolska i Śląsk). Jedna osoba pochodzi z Jugosławii i jedna z W. Brytanii. Uczestnicy kursu to w 50% trzecie pokolenie przebywające za granicą, około 30% to druga generacja i 20% — czwarta. Prawie wszyscy posiadają krewnych lub znajomych w Polsce.

Badania ankietowe wykazały, że znajomość języka polskiego jest bardzo słaba, nie pozwalająca na swobodną konwersację i prowadzenie wykładów bez pomocy tłumaczy. Jedynie 15% ankietowanych opanowało jęz. polski w stopniu średnim, natomiast 75% posługuje się nim w bardzo ograniczonym stopniu, korzystając z pojedynczych słów lub wyrażeń, a 10% nie zna w ogóle polskiego. Wykładnikiem znajomości języka jest również fakt, iż jedynie trzy osoby wy-

¹ Określenia zawodów podaje się zgodnie z brzmieniem ankiety, co nie zawsze odpowiada znaczeniom tych określeń w naszym kraju.

pełniły ankietę w polskiej wersji językowej, a pozostałe 27 w angielskiej. Brak płyt, taśm do nauki jęz. polskiego oraz słowników angielsko-polskich i polsko-angielskich na rynku amerykańskim podkreślony został niemal w każdej ankiecie.

Program zajęć przewidywał pobyt oraz zwiedzanie przede wszystkim Polski północnej i Warszawy. Ankieta wykazała błędność takiego założenia, gdyż zdecydowana większość uczestników chciałaby głównie poznać południowe regiony Polski (co wiąże się ściśle z miejscem pochodzenia ich rodzin) oraz te części kraju, w których folklor, znany im z tradycji rodzinnej, jest żywy do dnia dzisiejszego.

Wśród wykładów największym zainteresowaniem cieszyły się tematy ogólne, dotyczące polskiego folkloru słownego, muzyki i tańca, a następnie zagadnienia poruszające problemy obrzędów, zwyczajów i rzemiosł. W dziedzinie sztuki i rzemiosła za najciekawsze uznano wykłady i zajęcia omawiające rzeźbę ludową, malarstwo, stroje ludowe, wycinanki, haft, pisanki oraz tkactwo, obróbkę drewna i ceramikę.

Program kursu obejmował także zajęcia praktyczne, które zostały ocenione przez ankietowanych jako najbardziej przydatne w ich dalszej pracy nad popularyzacją polskiej kultury ludowej za granicą. Jako szczególnie potrzebne uznano pokazy wyrobu pisanek, naukę haftu i wycinanek, poznanie wyrobu papierowych kwiatów i palm wielkanocnych oraz zaznajomienie się z pracą poszczególnych rzemieślników (garncarzy, kowali, tkaczy, plecionkarzy). Powtarzają się również postulaty odnośnie do przygotowywania tradycyjnych potraw ludowych.

Wszystkie wykłady ocenione zostały przez uczestników kursu pozytywnie. Wśród braków zauważonych przez poszczególnie osoby na plan pierwszy wysuwają się niedociągnięcia w pracy jednego z tłumaczy (kłopoty z dokładnym, szybkim przetłumaczeniem tekstu). Ponadto większość ankietowanych sugeruje, aby grupy zajęciowe wydatnie zmniejszyć, co pozwoliłoby na lepszy kontakt między wykładowcą, tłumaczem i słuchaczami. Jednym z najważniejszych postulatów okazał się brak odpowiednich wydawnictw w jęz. angielskim, dostępnych na miejscu i związanych bezpośrednio z tematem zajęć. Następne sugestie dotyczą organizowania większej ilości pokazów pracy poszczególnych rzemieślników oraz szerszego zastosowania środków audiowizualnych (przeźroczy, filmów itp.). Uwagi krytyczne obejmują także niepotrzebne — zdaniem uczestników — powtarzanie pewnych tematów przez kolejnych wykładowców, odbieganie od zasadniczego tematu wykładu, zbyt dużą ilość zmian wprowadzanych w ostatniej chwili bez uprzedniego podania ich do wiadomości wszystkim słuchaczom oraz opóźnienia w rozpoczynaniu zajęć, spowodowane głównie złą komunikacją pomiędzy zakładami, w których odbywały się wykłady.

Spora część wypowiedzi ankietowanych dotyczyła publikacji. Prawie 50% pytań w kwestionariuszu dotyczyło wydawnictw najbardziej potrzebnych uczestnikom kursu. Szczególnie poszukiwane są publikacje ogólne, omawiające w zwiększonej formie niemal wszystkie zagadnienia polskiej kultury ludowej. Ponadto pożądane są atlasy polskich strojów ludowych. Należy podkreślić, iż blisko połowa ankietowanych chciałaby zakupić opracowania w jęz. angielskim. Pozostałe osoby proponują wydawanie najbardziej interesujących prac w wersji dwujęzycznej. Kursanci mocno odczuwają brak odpowiednich płyt i taśm z nagraniami polskiej muzyki ludowej z uwzględnieniem poszczególnych regionów.

Rozpatrując uwagi dotyczące opracowań konkretnych działów tradycyjnej kultury ludowej Polski, podkreślić należy, iż wśród tematów związanych z kul-

turą materialną największe zapotrzebowanie notuje się na prace omawiające przygotowywanie pokarmów, rzemiosło (plecionkarstwo, ceramikę, tkactwo, obróbkę skóry, kowalstwo, meblarstwo) i tradycyjny strój ludowy. Dalej następuje zapotrzebowanie na opracowania dotyczące budownictwa i uprawy roli. Do najbardziej poszukiwanych prac z zakresu kultury duchowej w dziedzinie plastyki zaliczono publikacje na takie tematy, jak wycinanki, haft, wyrób koronek, zdobnictwo tkanin ludowych, zdobnictwo w metalu, rzeźba i malarstwo, pisanki, wyrób palm wielkanocnych i sztucznych kwiatów, zabawki. Prawie 90% uczestników kursu wykazało duże zainteresowanie pracami z zakresu wiedzy ludowej, jak np. medycyna ludowa z ziołarstwem oraz meteorologia. W folklorze ustnym największym zainteresowaniem cieszyły się bajki, legendy, przysłowia i zagadki. Liczne wypowiedzi zawierają też dane o zainteresowaniach kapelami, tańcami ludowymi oraz gram i zabawami. Wśród publikacji dotyczących kultury społecznej największe zapotrzebowanie zgłoszono na opracowania zwyczajów rodzinnych, obrzędów i zwyczajów dorocznych, zwyczajów gospodarskich i pomocy sąsiedzkiej.

Organizatorzy zajęć z Polonią mają możliwość wyciągnięcia wielu praktycznych wniosków z analizy materiału ankietowego. Do najważniejszych z nich należałoby zaliczyć niewątpliwie poprawę organizacji zajęć oraz wzbogacenie wyposażenia kursantów w dwujęzyczną literaturę materiałową, płyty z nagraniami itp.

Opracowała:
Janina Łukasiewicz

KONFERENCJE, ZJAZDY I INNE SPOTKANIA UWZGLĘDNIAJĄCE PROBLEMATYKĘ ETNOGRAFICZNĄ W 1976 R.

51 Walne Zgromadzenie Delegatów i sesja naukowa — „Kultura ludowa Krakowa i regionu krakowskiego” (Kraków, 13–15 IX). Organizator: Polskie Towarzystwo Ludoznawcze, Oddział w Krakowie. Referaty: A. Podraza, *Ziemia Krakowska jako region historyczny*; R. Reinfuss, *Ziemia Krakowska jako region etnograficzny*; W. Bieńkowski, *Kraków jako ośrodek badań etnograficznych*; A. Falniowska-Gradowska, *Ze studiów nad wsią Ziemi Krakowskiej*, *Wiejskie ośrodki przemysłowe we wsiach otaczających Kraków w XVIII w.*; J. Czajkowski, *Budownictwo ludowe Ziemi Krakowskiej*; Z. Reinfussowa, *Żywotność obrzędów ludowych w Krakowie*; A. Kutrzeba-Pojnarowa, *Wieś podmiejska Krakowa — model i rzeczywistość*. Imprezą towarzyszącą była wycieczka na trasie: Lanckorona, Kalwaria Zebrzydowska, wiejskie ośrodki koszykarskie.

Sesja naukowa poświęcona pamięci Profesora Aleksandra Lecha Godlewskiego oraz ludom i kulturom Oceanii (Wrocław, 27–28 XI). Organizatorzy: Katedra Etnografii Uniwersytetu Wrocławskiego i Polskie Towarzystwo Ludoznawcze, Oddział we Wrocławiu. Referaty: Adam Paluch, *Aleksander L. Godlewski jako człowiek i uczyony*; Michał Magnuszewicz, *Aleksander L. Godlewski jako antropolog*; Barbara Kopydłowska, *Aleksander L. Godlewski jako etnolog*; A. Paluch, *Prace dyplomowe dotyczące ludów Oceanii pisane pod kierunkiem Profesora Aleksandra L. Godlewskiego*; Franciszek Rosiński, *Z badań nad strukturą antropologiczną ludów Oceanii*; Janusz Kamocki, *Próba odtworzenia religii indonezyjskich ludów proto-malajskich*;

Henryka Romańska, *Stan badań nad pismem rongo-rongo z Wyspy Wielkanocnej*; Ludwik Skurzak, *Analogie między alfabetem cywilizacji Indusu a pismem z Wyspy Wielkanocnej*; Barbara Kopydłowska, *Kultura megalityczna na Oceanii*; Adam Paluch, *Zjawisko występowania kraniotomii na wyspach Pacyfiku*; Anna Ketter-Pawłowska, *Tradycyjna muzyka Oceanii*; Henryka Romańska, *Aroha — znaczy miłość. Ludowe pieśni polinezyjskie*; Józef Czernicki, *Życie wyspiarzy z Tahiti dzisiaj*; A. Ketter-Pawłowska i Barbara Kopydłowska, *Polacy na Oceanii*; Jerzy Komorowski, *Śladem polskich żagli na Oceanii*; Stanisław Teliga, *Fidżi dawniej a dziś. Reminiscencje z podróży*; Władysław Drapella, *Potrzeby i możliwości nauki polskiej w zakresie badań etno-nautycznych. Z refleksji nad dorobkiem w tym zakresie Aleksandra L. Godlewskiego*; Zygmunt Kłodnicki, *Migracje ludów austro-nieczyjskiej rodziny językowej w świetle analizy pojazdów wodnych*; Henryka Romańska, *Dalekomorska wyprawa po czerwone pióra ptaka kula. Podanie o żeglarczy Rata (XIII w.) z archipelagu Markizy*; Walenty Aleksandrowicz, *Problematyka ludów i kultur Oceanii na łamach „Nautologii” (1956–1975)*.

VIII seminarium naukowe, poświęcone problematyce społecznych uwarunkowań przemian w rolnictwie, w Narusie k/Fromborka, 30 V–I VI Organizator: Ośrodek Badań Naukowych im. Wojciecha Kętrzyńskiego w Olsztynie. Wprowadzenie — J. Burszta. Referaty: W. Piotrowski, *Společné konsekwence zroźnicowania struktur gospodarczych na wsi*; Cz. Szafranek, *Wpływ czynników społeczno-ekonomicznych na przyswajanie innowacji w rolnictwie indywidualnym*; M. Latuch, *Przeobrażenia społeczne a mobilność przestrzenna. Stan dotychczasowy i perspektywy*; E. Jagiełło-Łysiowa, *Przemiany osobowości a postawy wobec zawodu rolnika*. Komunikaty wygłosili: E. Piotrowska, P. Starosta, E. Pietraszek, J. Bednarski, E. Malinowska, M. Kołaciński, E. Psyk, H. Dąbrowski, A. Lewczuk, B. Januszkiewicz, J. Góralczyk, Z. Dziak, A. Janik, A. Szypszak, A. Pilichowski, A. Klementowski, B. Sałuda, Z. Grzesiak, J. Suchta, A. Ochocki, J. Niekrasz, Z. Strzelecki, M. Kowalski, J. Jagusiak, G. Pieńkow, R. Hryciuk, J. Witkowski, K. Stolarczyk, M. Świetlik, B. Migawa.

Sesja naukowa „Relikty kultury jamneńskiej i problemy jej ratowania”, Koszalin. Organizator: Polskie Towarzystwo Ludoznawcze, Oddział w Koszalinie, Muzeum Okręgowe w Koszalinie. Referaty: J. Sienkiewicz, *Tradycyjne budownictwo wsi jamneńskiej a problem jego ratowania*; A. Mosiewicz, *Sztuka i zdobnictwo jamneńskie*; B. Malinowski i T. Szadkowski, *Problemy konserwatorsko-etnograficzne i organizacyjne przy realizacji Kaszubskiego Parku Etnograficznego we Wdzydzach*, J. Burszta, *Międzynarodowe znaczenie kultury ludowej Pomorza Zachodniego*.

I Ogólnopolskie Sympozjum „Kowalstwo wiejskie jako przedmiot zainteresowań etnograficznych”, Częstochowa, 22–23 V Organizator: Muzeum Okręgowe w Częstochowie, Dział Etnografii. Referaty: Roman Reinfuss, *Problem współczesnego ludowego kowalstwa artystycznego*; Mieczysław Stańczyk, *Ekonomiczna i społeczna sytuacja kowala w społeczności województwa częstochowskiego*; Jadwiga Pawłowska, *Uwagi o kowalstwie na Dolnym Śląsku*; Henryk Łoś, *Dyferencyjny charakter budownictwa kowalskiego w województwie częstochowskim*; Zdzisław Bolek, *Przedhistoryczne dzieje kowalstwa w Polsce ze szczególnym uwzględnieniem województwa częstochowskiego*; Komunikaty: Adam Bartosz, *Cygańskie kowalstwo na Podtatrzu*; Euzebiusz Gil, *Współczesny zasięg i stan badań*

nad rzemiosłem kowalskim Opolszczyzny; Stefan Lew, *Kowalstwo rzeszowskie dawniej i dziś*; Roman Sokal, *Rola kowalstwa ludowego regionu biłgorajskiego na tle innych rzemioł ludowych*; Irena Święch, *Łucjan Połom-kowal z Osiecznej w Borach Tucholskich*; Bernadetta Turno; *Stan kowalstwa ludowego w województwie bielskim*; Anastazja Wrębiak, *Kowalstwo wiejskie na terenie Centralnego Okręgu Lubelskiego Zagłębia Węglowego*; M.Biernacik, *Zachowanie odrębności etnicznych w zdobnictwie*; Urszula Gomuła, *Wyniki konkursu ludowego kowalstwa artystycznego Kielecczyny* (1975 r.); Ryszard Kantor, *Badania tradycyjnego i współczesnego zdobnictwa kowalskiego na polskiej Orawie*. Imprezy towarzyszące: otwarcie wystawy „Ludowe zdobnictwo w metalu Beskidu Zachodniego i w Częstochowskiem” oraz naukowy objazd po zabytkach historycznych i etnograficznych woj. częstochowskiego.

Sesja naukowa „Tradycja i nowoczesność wsi kapitalistycznej w przemysłowych rejonach Polski środkowej” Łódź, 10–11 XII. Organizatorzy: Interdyscyplinarny Zespół Naukowo-Badawczy Struktur i Przemian Społecznych Wsi Polskiej XIX–XX w. Instytutu Historii, Wydział Kultury i Sztuki Urzędu Wojewódzkiego w Sieradzu. Referaty: H.Brodowska, *Wpływ industrializacji na rozwój struktury społecznej i świadomości ludności wiejskiej*; Z.Stankiewicz, *Przemiany krajobrazu rolniczego Polski w okresie reform agrarnych XVIII i XIX w.*; B.Baranowski, *Stare i nowe w kulturze wsi Polski środkowej w XIX w.*; B.Kopczyńska-Jaworska, *Pojęcie tradycji i wsi tradycyjnej w badaniach kultury chłopskiej*; A.Zambrzycka-Kunachowicz, *Poczucie pokrewieństwa i jego społeczno-kulturowe konsekwencje dla zbiorowości wiejskiej*; A. Podraza, *Kształtowanie się elity wiejskiej na przykładzie Galicji na przełomie XIX i XX w.*; R.Chomać-Klimek, *Sprawa uprzemysłowienia majątków ziemskich Królestwa Polskiego w drugiej połowie XIX w.*; J.Socha, *Problemy asocjacji rolniczej w okręgach przemysłowych*. Komunikaty: J.Smiałowski, *Zawody pozarolnicze we wsiach bełchatowskich w drugiej połowie XIX w.*; J. Kucharska, *Przemiany struktury społeczno-zawodowej wsi i koloni Woźniki od końca wieku XIX do lat sześćdziesiątych XX w.*; J.Janczak, *Wpływ łódzkiego ośrodka przemysłowego na zmiany w strukturze i procesach demograficznych ludności wiejskiej na przełomie XIX i XX w.*; H.Madurowicz-Urbańska, *Elementy tradycyjnej struktury społeczno-zawodowej wsi przemysłowej Zagłębia Staropolskiego w przemyśle górniczo-hutniczym XIX w.*; Z.Bartczak, *Struktura społeczna w dobrach górniczych Okręgu Zachodniego w latach 1817–1871*; Komunikaty: N.Kolev (Bułgaria), *Rozwój narzędzi pracy w produkcji zboża i związane z nimi obyczaje w wiosce bułgarskiej w końcu XIX i na początku XX wieku*; M.Kulczykowski, *Wiejskie ośrodki przemysłu tkackiego na Podkarpaciu w procesie przemian kapitalistycznych*; E.Pietraszek, *Robotnik wiejski pogranicza olkusko-chrzanowskiego*; C.Rabotycki, *Tradycja jako postawa wobec przeszłości*; E.Kaczyńska, *Zagadnienie patologii społecznej i grup marginalnych oraz zmian pod wpływem uprzemysłowienia i urbanizacji*; T.Olejnik, *Ochotnicze straże pożarne i ich wpływ na kształtowanie świadomości ludności w łódzkim okręgu przemysłowym (1874–1918)*; M.Mioduchowska, *Ruch młodzieży wiejskiej w regionie łódzkim i kieleckim oraz jego specyfika*; M.Urbaniak, *Kierunki rozwoju Kół Gospodyń Wiejskich*; J.Marszałek i Cz.Rajca, *Niektóre aspekty genezy ruchu ludowego*; K.Badziak, *Zajęcia dodatkowe ludności wiejskiej na podstawie spisu ludności z 1897 r.*; J. Kukulski, *Postawa klasowa chłopów w donacjach rosyjskich Królestwa Polskiego w okresie reform czynszowych*; J. Wasiak, *Struktura agrarna pow. łódzkiego w XX-leciu międzywojennym*; M. Wieliczko, *Uwagi o specyfice rozwoju za-*

chodniego zagłębienia naftowego i struktury gospodarczo-ludnościowej wsi podkarpackiej.

Konferencja „Zabytkowa architektura drewniana w makroregionie południowo-zachodnim” (Wrocław, 17-18 XII.) Organizator: Stowarzyszenie PAX, Zarząd Wojewódzki we Wrocławiu. Referaty: Józef Kazimierzczuk, *Budownictwo drewniane na Ostrowiu Tumskim we Wrocławiu w świetle badań archeologicznych*; Janusz Bachmiński, *Zabytki drewnianego budownictwa mieszkalno-gospodarczego na Dolnym Śląsku*; Henryka Wesołowska, *Relikty drewnianej architektury przemysłowej na wsi na Śląsku*; Leszek Itman, *Zabytkowa architektura sakralna budownictwa drewnianego w makroregionie południowo-zachodnim*; Czajnik, *Metody konserwacji zabytków architektury drewnianej w świetle doświadczeń ZZG INCO*; Krystyna Wiejak-Gesler, *Ochrona krajobrazu a zabytki architektury drewnianej*; komunikaty wojewódzkich konserwatorów zabytków województw: wrocławskiego, wałbrzyskiego, jeleniogórskiego, legnickiego, leszczyńskiego, zielonogórskiego i gorzowskiego na temat „Program ochrony zabytków architektury drewnianej w województwie”.

Seminarium krajoznawcze „Zasługi Wincentego Pola w dziedzinie etnografii” (Sobieszewo, 19 XII.) Organizatorzy: Komisja Krajoznawcza ZW PTTK w Gdańsku, Polskie Towarzystwo Ludoznawcze, Oddział w Gdańsku, Oddział PTTK Stoczni Gdańskiej im. Lenina. Referat: Longin Malicki, *Zasługi Wincentego Pola w dziedzinie etnografii*. Imprezy towarzyszące: przekazanie kolejnych darów społecznych dla Izby Pamięci W. Pola w Sobieszewie, zwiedzenie Izby Pamięci Wincentego Pola, wycieczka piesza „Śladami W. Pola” (Sobieszewo — ujście Wisły Śmiałej — brzeg Bałtyku — Sobieszewo).

XIII Zjazd Delegatów Związku Spółdzielni Rękodzieła Ludowego i Artystycznego Cepelia (Warszawa, 22 IV.) Zjazd odbył się pod patronatem Ministerstwa Kultury i Sztuki i innych władz centralnych. W obradach oceniono wysoko działalność twórców ludowych, zapewniając im pomoc i dalszą opiekę. Zaplanowano otoczyć szczególną opieką zanikające zawody: kowalstwo artystyczne, koronkarstwo, garncarstwo, plecionkarstwo itp.

IV Krajowy Zjazd Stowarzyszenia Twórców Ludowych (Opole, 26-27 XI.) Referat: Józef Burszta, *Rola i miejsce kultury ludowej w społeczeństwie socjalistycznym*. W Zjeździe wzięło udział ponad 280 delegatów i zaproszonych gości. Ogłoszono wyniki i wręczono nagrody uczestnikom konkursu im. Jana Pocka, poety ludowego Lubelszczyzny, wybrano Radę Naukową, której prezesem został nadal prof. dr Roman Reinfuss, czynne były wystawy prezentujące dorobek twórców ludowych, występowały kapele ludowe.

I Zjazd Korespondentów Terenowych Polskiego Towarzystwa Ludoznawczego (Łódź, 14-15 XII) Organizator: Polskie Towarzystwo Ludoznawcze, Zarząd Główny. Referaty: Zofia Neymanowa, *O celach i zadaniach Sekcji Korespondentów Ludoznawczych*; Kazimiera Zawistowicz-Adamska, *Zainteresowania społeczne kulturą ludową*; I. Lechowa, *Jak badać obrzędy ludowe*; D. Simonides, *Folklor muzyczny w badaniach terenowych*; Józef Lech, *Jak badać budownictwo i rzemiosło*; Zofia Neymanowa, *Sztuka ludowa — tradycja i współczesność*.

Seminarium dla kadry kierowniczej domów kultury województwa włocławskiego (Włocławek, 6-8 VI) Organizatorzy: Wy-

dział Kultury i Sztuki Urzędu Wojewódzkiego we Włocławku, Wojewódzka Rada Związków Zawodowych, Wojewódzki Dom Kultury we Włocławku. W. Marciniak — otwarcie seminarium i przedstawienie programu. Referaty: B.Domańska, *Miejsce socjologii kultury w badaniach kulturoznawczych*; M.Ziółkowski, *Kultura masowa a modele społeczne*; Wł.Winclawski, *Środowisko wiejskie a szanse uczestnictwa w kulturze*; B.Jaworska, *Przemiany w systemie wartości kulturalnych mieszkańców wsi kujawskich*; T.Dudowa, *Sposób prowadzenia dokumentacji pracy w placówce kulturalno-oświatowej*; M.Pieczynski, *Udział różnych grup społecznych w rozwoju kultury — rys historyczny i sytuacja w PRL*.

Plenarne posiedzenia Komitetu Nauk Etnologicznych Polskiej Akademii Nauk: Warszawa 19.4.1975 r. Referat: B.Kopeczyńska-Jaworska, Z.Sokolewicz, K.Pietkiewicz — *Analiza stanu kadry etnograficznej* Poznań, 30.1.1976 r. Referat: J.Burszta, *Perspektywy wynikające z uchwał VII Zjazdu PZPR*.

Sesja międzynarodowa „Związki interetniczne w folklorze Zachodnich Słowian”, Opole, 21-23 XI 1975 r. Organizatorzy: Zakład Folklorystyki Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Opolu, Towarzystwo Przyjaciół Opola. Referaty: D.Simoides, *Rola badań interetnicznych we współczesnej folklorystyce*; H.Kapełusz, *Formuła bajkowa w folklorze słowiańskim*; V.Gašparikova (Bratysława), *Interetniczne związki słowacko-polskie w prozie ludowej*; J.Jech (Praga), *Folklor Zachodnich Słowian jako problem interetniczny*; P.Nedo (Lipsk), *Aspekty interetniczne w folklorze serbołużyckim*; I.Gardosova (Budziszyn), *Postać demona wodnego w folklorze łużyckim*; A. Skrukwa, *Łużyckie materiały folklorystyczne w zbiorach Oskara Kolberga*; M. Šramkova (Brno), *Wpływ literatury na czeskie opowiadania ludowe*; A.Dygacz, *Związki interetniczne w folklorze muzycznym Zachodnich Słowian*.

ETNOGRAFICZNE WYSTAWY CZASOWE ORGANIZOWANE W 1976 R. PRZEZ MUZEA I INNE INSTYTUCJE *

WOJ. BIALSKOPODLASKIE

Muzea

Biała Podlaska, Muzeum Okręgowe

„Sztuka ludowa regionu”

Scenariusz: J. Maraśkiewicz, F. Zagórowicz; oprawa plastyczna: J. Makarewicz.
Informator. Ekspozycja 40 dni.

„Sztuka ludowa Podlasia”

Scenariusz: J.Maraśkiewicz, F.Zagórowicz, oprawa plastyczna: B.Woźniak.
Plakat. Ekspozycja 44 dni.

„Pisanki podlaskie”

Scenariusz: J.Maraśkiewicz, F.Zagórowicz, oprawa plastyczna: J.Maraśkiewicz.
Plakat. Ekspozycja 31 dni w Łosicach (Oddział Muzeum).

* Pod nazwą instytucji umieszczone są wszystkie organizowane przez tę instytucję wystawy, niezależnie od miejsca ich ekspozycji.

„Kultura materialna wsi”

Scenariusz: J.Maraśkiewicz, F.Zagórowicz, oprawa plastyczna: J.Maraśkiewicz.
Informator. Ekspozycja: 66 dni w Łosicach (Oddział Muzeum).

WOJ. BIAŁOSTOCKIE

Muzea

Białystok, Muzeum Okręgowe

„Skrzynie ludowe Pomorza Środkowego”

Scenariusz: H.Ostrowska-Wójcik, oprawa plastyczna: A.Szymaniuk, 48 ekspozatów, plakat. Ekspozycja: 16 III-16 V Współorganizator: Muzeum Pomorza Środkowego w Słupsku.

„Podlaskie dywany dwuosnowowe”

Oprawa plastyczna: pracownicy Muzeum Okręgowego w Białymstoku, 21 ekspozatów. Ekspozycja: 20 VII-17 XII

„Strój ludowy na Mazowszu”

Scenariusz i oprawa plastyczna: G.Tkaczyk, M.Pol, 267 ekspozatów, foldery. Współorganizator: Państwowe Muzeum Etnograficzne w Warszawie.

„Wieńce dożynkowe”

Oprawa plastyczna: B.Popławska, 41 ekspozatów, wystawa pokonkursowa. Ekspozycja: 16-19 IX Współorganizatorzy: Związek Kółek Rolniczych, Wydział Kultury U.M. w Białymstoku.

„Ochrona zabytków etnograficznych i zabytków sztuki w 30-leciu PRL”

(wystawa objazdowa)

Scenariusz: J.Hościłowicz, oprawa plastyczna: K.Tur, 20 zabytków, plakat. Ekspozycja: 24 IV-17 V w Ciechanowcu, Muzeum Rolnictwa im. K. Kluka.

WOJ. BIELSKIE

Muzea

Żywiec, Muzeum

„Rzeźba rodziny Ficoniów”

Scenariusz i oprawa plastyczna: Lucjan Grajny, konsultacja naukowa: Magdalena Meres, 54 ekspozaty, katalog, folder. Ekspozycja: 10 V - 6 VI

„VII pokonkursowa wystawa zdobnictwa bibułkowego Żywiecczyny”

Scenariusz i oprawa plastyczna: Magdalena Meres, Alicja Zięba, 231 ekspozatów, katalog. Ekspozycja: 14 VI-5 IX

„Kwiaciorki żywieckie i rzeźba rodziny Ficoniów”

Scenariusz i oprawa plastyczna: Magdalena Meres, Krystyna Kolstrung, Jerzy Ruśniaczek, 260 ekspozatów, katalog. Ekspozycja: 10-19 XII w Warszawie w „Domu Chłopa”. Współorganizator: Towarzystwo Miłośników Ziemi Żywieckiej, Oddział w Warszawie.

Instytucje nie muzealne

Maków Podhalański, Sp-nia Pracy Rękodziela Ludowego i Artystycznego „Makowianka”

„Dorobek Sp-ni „Makowianka”

Ekspozycja: 1-8 VIII w sali OHP, ok. 250 ekspozatów
Sucha Beskidzka, Miejski Ośrodek Kultury

„Sztuka ludowa Ziemi Suskiej”

Ekspozycja: sierpień, wystawa pokonkursowa
Szczyrk, Regionalny Ośrodek Kultury

„Twórczość ludowa”

Scenariusz i oprawa plastyczna: R.Kaczmarek, 80 ekspozatów, plakat, folder. Ekspozycja: 1-8 VIII.

WOJ. BYDGOSKIE

Instytucje nie muzealne

Bydgoszcz, Biuro Wystaw Artystycznych

„Współczesna sztuka ludowa woj. bydgoskiego”

Scenariusz: W.Szkułmowska, oprawa plastyczna: J.Sawicka — Jułga, 400 eksponatów, katalog, plakat. Ekspozycja: sierpień w Chojnicach — ratusz, wrzesień w Tucholi — Dom Kultury.

„Haft pałucki”

Scenariusz: W.Szkułmowska, oprawa plastyczna: J.Sawicka-Jułga, 120 eksponatów, katalog, plakat. Ekspozycja: październik w Żninie — świetlica OM; listopad w Kcyni — ratusz. Wystawa pokonkursowa.

WOJ. CHEŁMSKIE

Muzea

Chełm, Muzeum Okręgowe

„Sztuka ludowa w zbiorach muzealnych”

Scenariusz: Władysław Fedorowicz, oprawa plastyczna: Anna Sosnowska, 120 eksponatów, folder. Ekspozycja: 2-30 X.

WOJ. CZĘSTOCHOWSKIE

Muzea

Częstochowa, Muzeum Okręgowe

„Ludowe zdobnictwo w metalu Beskidu Zachodniego i w Częstochowskiem”

Scenariusz: H.Łoś, oprawa plastyczna: M.Gładman, 60 eksponatów, plakat. Ekspozycja: 20 V-25 VII. Współorganizator: Muzeum Górnośląskie w Bytomiu.

„Hafty i koronki Stefanii Bigosińskiej”

Scenariusz: H.Łoś, oprawa plastyczna: M.Gładman, 35 eksponatów, plakat. Ekspozycja: 30 V-10 VI.

WOJ. ELBLĄSKIE

Muzea

Frombork, Muzeum Mikołaja Kopernika

„Wielcy Polacy, ich życie i dzieła w rzeźbie ludowej”

Oprawa plastyczna: B.Hulanicka, 102 eksponaty, katalog. Ekspozycja: 12 IV-17 X. Wystawa pokonkursowa. Współorganizator: Muzeum Etnograficzne w Toruniu.

Kwidzyna, Muzeum Zamkowe

„Wielcy Polacy, ich życie i dzieła w rzeźbie ludowej”

Scenariusz: Halina Samplawska, oprawa plastyczna: Halina Samplawska, Stanisław Czerny, 110 eksponatów, katalog i plakat. Ekspozycja: 7 II-31 VIII.

„Rzeźba twórców ludowych Dolnego Powiśla”

Scenariusz: Halina Samplawska, oprawa plastyczna: Halina Samplawska, Stanisław Czerny, ok. 70 eksponatów, katalog. Ekspozycja: 2 VI-31 XII.

WOJ. GDAŃSKIE

Muzea

Gdańsk, Muzeum Narodowe — Dział Etnografii

„Kaszubska współczesna sztuka ludowa”

Scenariusz: K.Szałańska, oprawa plastyczna: D.Borowska, 75 eksponatów. Ekspozycja: 25 IX–2 XI. W Gdańsku, Dom Społeczny PSM „Przymorze”.

„Tradycje, święta i obrzędy Kraju Rad”

Oprawa plastyczna: J.Owen, ok. 258 eksponatów. Ekspozycja: 4 XII 1976–9 I 1977. Współorganizator: Muzeum Historii Religii i Ateizmu w Leningradzie.
W d z y d z e, Kaszubski Park Etnograficzny

„Gulgowskich dzieło wciąż żywe”

Scenariusz: M.Buczkowska, E.Kamiński, 90 eksponatów. Ekspozycja: 15 IX–15 X. Kościerzyna, Kościerski Dom Kultury. Współorganizator: Muzeum Piśmiennictwa i Muzyki Kaszubsko-Pomorskiej w Wejherowie.
W e j h e r o w o, Muzeum Piśmiennictwa i Muzyki Kaszubsko-Pomorskiej w Wejherowie

„Świat baśni i bajek kaszubskich”

Scenariusz: E.Kamiński, oprawa plastyczna: Z.Leśniowski, 196 eksponatów, plakat. Ekspozycja: 29 V–15 XI.

Inne instytucje

Kościerzyna, Dom Kultury

„Wystawa skrzyń wianowych”

Scenariusz i oprawa plastyczna: M.Kulas, 7 eksponatów, plakat. Ekspozycja: 18 IX–20 X. Współorganizator: Kaszubski Park Etnograficzny.

WOJ. GORZOWSKIE

Muzea

Międzychód, Muzeum

„Wielkopolskie ludowe instrumenty muzyczne”

Scenariusz: M.Toroński, oprawa plastyczna: I.Jarzyńska, 63 eksponaty. Ekspozycja: 8 XI 1976–31 I 1977 r. Współorganizatorzy: Muzeum Narodowe w Poznaniu — Oddział Etnograficzny i Oddział Instrumentów Muzycznych.

Międzyrzecz Wlkp., Muzeum

„Pokaz pisanek wielkanocnych”

Scenariusz: Joanna Patorska, oprawa plastyczna: Lech Klimkiewicz, Ryszard Patorski, 52 eksponaty, Ekspozycja: 13 IV–25 IV.

„Wyroby wikliniarskie regionu”

Scenariusz: Joanna Patorska, oprawa plastyczna: Lech Klimkiewicz, Ryszard Patorski, 58 eksponatów, Ekspozycja: 17 IX–10 X.

„Staropolski piernik świąteczny”

Scenariusz: Joanna Patorska, oprawa plastyczna: Lech Klimkiewicz, Ryszard Patorski, 63 eksponaty. Ekspozycja: 22 XII 1976–9 I 1977.

WOJ. KALISKIE

Muzea

Jarocin, Muzeum

„Snutki Golińskie”

Ekspozycja (15 dni) w Tarcach — Technikum Rolnicze, w Jarocinie — Szkoła Podstawowa nr 1.

WOJ. KATOWISKIE

Muzea

Będzin, Muzeum Zagłębia

„Sztuka ludowa Podhala”

Scenariusz: H.Średniawa, oprawa plastyczna: Cz.Haczekiewicz, 240 eksponatów, plakat. Ekspozycja: 15 IX-5 XII. Współorganizator: Muzeum Tatrzańskie w Zakopanem.

Bytom, Muzeum Górnośląskie

„Koronki”

Scenariusz: B.Bazielich, oprawa plastyczna: H.Nieświatowska, ok. 400 eksponatów, informator, katalog, plakat. Ekspozycja: 29 V-10 VIII. Współorganizatorzy: Śląskie Muzeum w Opawie, Spółdzielnia CPLiA, ARW w Katowicach.

„Szopki krakowskie”

Scenariusz: T.Wroński, oprawa plastyczna: Z.Czajkowski, 15 eksponatów, folder. Ekspozycja: 30 I-14 III. Współorganizator: Muzeum Historyczne m. Krakowa „Ludowe zdobnictwo w metalu Beskidu Zachodniego”

Scenariusz: M.Lipa-Kuczyńska, 163 eksponaty, folder. Ekspozycja: 1 I-20 I. Muzeum w Bielsku, 13 III-2 V Muzeum w Raciborzu, 22 V-15 VIII. Muzeum w Częstochowie. Współorganizator: Muzeum w Żywcu.

„Tradycje kultury ludowej w Polsce”

Scenariusz: B.Bazielich, 40 eksponatów, 60 fotogramów. Ekspozycja: 1 I-22 I. Muzeum w Częstochowie.

„Tradycyjne złotnictwo cieszyńskie”

Scenariusz: M.Lipa-Kuczyńska, oprawa plastyczna: J.Kowal, konsultacja naukowa: B.Bazielich, 120 eksponatów, katalog. Ekspozycja: 5 XI-31 XII. Muzeum Śląska Opolskiego.

„Tradycyjne złotnictwo cieszyńskie”

Scenariusz: M. Lipa-Kuczyńska, oprawa plastyczna: J.Kowal, konsultacja naukowa: B.Bazielich 120 eksponatów, katalog. Ekspozycja: 9 XI-31 XII w Muzeum Śląska Opolskiego.

„Ludowe zdobnictwo w drewnie na Śląsku”

Scenariusz: B.Bazielich, oprawa plastyczna: D.Heide, 201 eksponatów, katalog, plakat. Ekspozycja: 9 XI-31 XII w Zagrzebiu (Jugosławia). Współorganizatorzy: Muzeum w Gliwicach, w Bielsku i w Cieszynie

Zabrze, Muzeum

„Malowany fajans włocławski”

Scenariusz: R.Hankowska, 112 eksponatów, folder, plakat, katalog. Ekspozycja: 7 V-6 VI. Współorganizator: Muzeum Okręgowe we Włocławku.

„Trony i insygnia wodzowskie dawnej Afryki”

Scenariusz: J.Koziorowska, 75 eksponatów, folder, informator, plakat. Ekspozycja: 10 VI-10 VII. Współorganizator: Muzeum Etnograficzne w Warszawie.

„Sztuka ludowa Podhala”

Scenariusz: H.Średniawa, 240 eksponatów, plakat, katalog, ulotka. Ekspozycja: 15 VII-28 VIII. Współorganizator: Muzeum Tatrzańskie im. T.Chałubińskiego w Zakopanem.

„Ludowe zwyczaje zimowe w Beskidzie Śląskim i Żywieckim”

Scenariusz: K.Kaczko, oprawa plastyczna: K.Jędrzejowska-Nowakowa. konsultacja naukowa: B. Turno, 349 eksponatów. Ekspozycja: 17 XII 1976-6 II 1977. Współorganizatorzy: Muzeum Okręgowe w Bielsku-Białej, Muzeum Okręgowe w Bytomiu, Muzeum w Żywcu.

WOJ. KIELECKIE

Instytucje nie muzealne

Bodzentyn, Sp-nia Pracy „CPLiA” Tkactwo Świętokrzyskie w Bodzentynie

„Tkanina ludowa z pow. kieleckiego i starachowickiego”

Wystawa pokonkursowa

Kielce, Urząd Wojewódzki — Wydział Kultury i Sztuki

„Plecionkarstwo ludowe Kielecczyny”

Scenariusz: J.Skotnicka. Katalog i plakat. Ekspozycja: 24 X-5 XII w Muzeum Regionalnym w Pińczowie. Współorganizatorzy: Spółdzielcze Zrzeszenie Wytwórców Rękodzieła Ludowego i Artystycznego „Milenium” w Krakowie, Muzeum Regionalne w Pińczowie, Muzeum Narodowe w Kielcach.

Towarzystwo Przyjaciół Górnictwa, Hutnictwa i Przemysłu Staropolskiego

„Twórczość ludowa Kielecczyny”

Scenariusz: K.Ściwiarska, G.Longowik, oprawa plastyczna: K.Ściwiarska, ok. 25 eksponatów, Ekspozycja: 11-12 IX w Nowej Słupii. Współorganizator: Wojewódzki Dom Kultury w Kielcach

Wojewódzki Oddział Stowarzyszenia „Pax”

„Współczesna ludowa sztuka sakralna”

Oprawa plastyczna: Z.Karbasz, konsultacja naukowa: St.Rosiński, 84 eksponaty, folder, plakat, wystawa pokonkursowa. Ekspozycja: 13 VI-15 VIII. Współorganizator: ZZG „Veritas”

Miechów, Oddział Wojewódzkiego Domu Kultury w Kielcach

„Wystawa prac twórców ludowych”

Scenariusz: St.Konieczna-Skwarczyńska, oprawa plastyczna: L.Czarnecka, konsultacja naukowa: R.Reinfuss, ok. 130 eksponatów, wystawa pokonkursowa. Ekspozycja: 4 V-4 VI.

WOJ. KOSZALIŃSKIE

Instytucje nie muzealne

Koszalin, Wojewódzki Dom Kultury

„XIV konkurs rękodzieła ludowego i twórczości pamiątkarskiej — WDK Koszalin 1976”

Scenariusz i oprawa plastyczna: E.Sokołowska, 160 eksponatów, plakat, katalog. Ekspozycja: 20 VII-20 VIII. Współorganizator: Sp-cze Zrzeszenie Wytwórców Rękodzieła Ludowego i Artystycznego „Art Region”, Sopot.

WOJ. KRAKOWSKIE

Muzea

Kraków, Muzeum Etnograficzne

„Nepal — rysunki, fotografie, eksponaty Andrzeja Strumiły”

Scenariusz i oprawa plastyczna: A.Strumiło, ok. 300 eksponatów, katalog, plakat. Ekspozycja: luty — marzec, zorganizowana w 1976 r. również w Muzeum Historycznym m. Warszawy.

„Dziecko w sztuce ludowej i sztuka ludowa dla dziecka”

Scenariusz: A.Błachowski, oprawa plastyczna: A.Błachowski i J.Strzelecka, około 220 eksponatów, katalog, plakat. Ekspozycja: sierpień—wrzesień. Wystawa pokonkursowa. Współorganizator: Muzeum Etnograficzne w Toruniu.

„Malarstwo Janiny Styki”

Scenariusz: I.Lopuszańska, oprawa plastyczna: J.Styka, ok. 50 eksponatów ze zbiorów J.Styki. Ekspozycja: grudzień 1975—styczeń 1976 r.

„Rzeźba Wiktora Cwierzka”

Scenariusz i oprawa plastyczna: A.Kaczanowska, ok. 100 eksponatów ze zbiorów W.Cwierzka. Ekspozycja: styczeń—luty.

„The Shakers — Kultura pionierskiej społeczności Ameryki XVIII–XIX wieku”
 Scenariusz i oprawa plastyczna: Karl i Ewa Mang, ok. 60 eksponatów, katalog i plakat. Współorganizatorzy: Neue Sammlung w Monachium, Konsulat USA w Krakowie.

Instytucje nie muzealne

Kraków, Związek Spółdzielni Rękodzieła Ludowego i Artystycznego „Cepelia”
 Wystawy w ramach IV Ogólnopolskich Targów Sztuki Ludowej: „Inspiracje ludowe we współczesnym rzemiośle cechowym”; „Tradycje ludowe we współczesnym rękodziele artystycznym”; „W kręgu sztuki nieprofesjonalnej”; „Wzory sztuki ludowej w twórczości artystów nieprofesjonalnych”; „Elementy ludowe w produkcji przedsiębiorstw „Las”; „Sztuka i rękodzieło ludowe we współczesnym wnętrzu”; „Współczesna wycinanka polska”;
 Oprawa plastyczna: A. i J. Trzeciakowie, konsultacja naukowa: K. Borumska, 2533 eksponaty, informator, plakat, foldery. Ekspozycja: 12–18 IX.
 Spółdzielnia Pracy Rękodzieła Ludowego i Artystycznego im. St. Wyspiańskiego

„I Międzynarodowe Biennale Lalek Regionalnych”

Oprawa plastyczna: L. Wajda, 280 eksponatów, plakat, katalog. Ekspozycja 16 X–10 XI w Pałacu Sztuki.

Sp-cze Zrzeszenie Wytwórców RLIA

„Ogólnopolski konkurs i wystawa na zabawkę ludową”

Ekspozycja: grudzień

WOJ. KROŚNIENSKIE

Muzea

Sanok, Muzeum Budownictwa Ludowego

„Stroje ludowe woj. krośnieńskiego”

Scenariusz: R. Grządziela, M. Kraft, oprawa plastyczna: M. Grządziela, konsultacja naukowa: J. Czajkowski, 252 eksponaty. Ekspozycja: 28 V–15 VI w Domu Kultury w Sanoku; 26. IX–10 X w Gminnym Ośrodku Kultury w Haczewie

WOJ. LEGNICKIE

Muzea

Legnica, Okręgowe Muzeum Miedzi

„Szopki krakowskie”

Scenariusz: A. Jaklińska-Duda, oprawa plastyczna: K. Łyba, 15 eksponatów, folder, plakat. Wystawa pokonkursowa. Ekspozycja: 21 XII 1976–23 I 1977 r. Współorganizator: Muzeum Historyczne m. Krakowa.

WOJ. LUBELSKIE

Muzea

Lubartów, Muzeum

„Stroje ludowe Lubelszczyzny”

Scenariusz i oprawa plastyczna: C. Wrębiak, ok. 100 eksponatów Ekspozycja: 4 VI–10 X.

„Hafty Izabeli Prażmo z Siedlisk”

Scenariusz: A. Żmuda, oprawa plastyczna: ok. 40 eksponatów. Ekspozycja: 18–24 V w Gminnej Szkole Zbiorczej w Lubartowie; 13–20 VI w Miejskim Domu Kultury w Lubartowie.

„Rzeźba regionu lubartowskiego”

Scenariusz: A. Żmuda, oprawa plastyczna: L. Filipiak, ok. 40 eksponatów. Ekspozycja: 28 IX–15 X w Miejskim Domu Kultury w Lubartowie.

„Rzeźba Józefa Kuli z Abramowa”

Scenariusz i oprawa plastyczna: A. Żmuda, 20 eksponatów. Ekspozycja: 18–22 IX w Wiejskim Domu Kultury w Lisowie.

„Rzeźba regionu lubartowskiego”

Scenariusz i oprawa plastyczna: A. Żmuda, 35 eksponatów. Ekspozycja: 25 VI w Klubie Rolnika w Natolinie.

Lublin, Muzeum Okręgowe

„Rzeźba ludowa”

Scenariusz: C. Wrębiak, oprawa plastyczna: K. Witkowska, 75 eksponatów, plakat. Ekspozycja: 30 IV–17 V w Klubie MPK w Lublinie.

„Garncarstwo ludowe”

Scenariusz: S. Dados, oprawa plastyczna: K. Witkowska, 110 eksponatów, plakat. Ekspozycja: 4–20 IX w Klubie MPiK w Lublinie.

„Plastyka obrzędowa”

Scenariusz: D. Powiłańska, oprawa plastyczna: K. Witkowska, 95 eksponatów, plakat. Ekspozycja: 20 XI–6 XII w Klubie MPiK w Lublinie.

Instytucje nie muzealne

Puławy, Wojewódzki Dom Kultury — Filia w Puławach

„Sztuka ludowa we współczesnym mieszkaniu”

Scenariusz i oprawa plastyczna: J. Bura, konsultacja naukowa: Dział Etnogr. Muzeum Okręgowego, 350 eksponatów, plakat. Ekspozycja: 1–30 III w Puławskiej Spółdzielni Mieszkaniowej.

„Pokaz prac członków Klubu Twórców Ludowych w Puławach”

Scenariusz i oprawa plastyczna: J. Bura, 100 eksponatów. Ekspozycja: 1–21 X w Klubie MPiK w Puławach.

„Doroczny przegląd twórczości członków Klubu Twórców Ludowych w Puławach”

Scenariusz i oprawa plastyczna: J. Bura, 220 eksponatów. Ekspozycja: 11–12 VII w lokalu Straży Pożarnej w Żerdzi. Współorganizatorzy: STL, Urząd Gminny, SKR, GS.

WOJ. ŁOMŻYŃSKIE

Muzea

Ciechanowiec, Muzeum Rolnictwa im. Krzysztofa Kluka

„Drewno w życiu wsi”

Scenariusz: Grażyna Czerwińska, oprawa plastyczna: Wojciech Bogucki, 250 eksponatów. Ekspozycja: 9 V–6 VI.

Łomża, Muzeum Okręgowe

„Palmy kurpiowskie”

Scenariusz i oprawa plastyczna: B. Naleśniak. Ekspozycja: 11–12 IV w Łysych, woj. ostrołęckie, 286 eksponatów, 14–25 IV w „Domu Chłopa” w Warszawie, 82 eksponaty.

WOJ. ŁÓDZKIE

Muzea

Łódź, Muzeum Archeologiczne i Etnograficzne

„Broń dalekich ludów”

Scenariusz: pracownicy Muzeum Etnologicznego w Dreźnie, konsultacja nau-

kowa: L. Schwalbe, 480 eksponatów, katalog, plakat. Ekspozycja: 25 V 1976-16 I 1977 r. Współorganizator: Państwowe Muzeum Etnologiczne w Dreźnie.
„Rzeźba ludowa Afryki”

Scenariusz: W. Nowosz. Ekspozycja: 7 IV-4 VI w Zakładach „ELTA” w Łodzi.
„Kultura Indian peruwiańskich”

Scenariusz: W. Nowosz. Ekspozycja: 7 VI-17 IX w Zakładach „ELTA” w Łodzi;
9 XI-14 XII w Zakładach Przemysłu Bawełnianego im. S. Kunickiego w Łodzi.
„Sztuka ludowa Polski Środkowej”

Scenariusz: T. Łaszczevska. Ekspozycja: 20 VII-8 IX w Zakładach Przemysłu Bawełnianego im. S. Kunickiego w Łodzi; 9 IX-4 XI w Zakładach „ELTA” w Łodzi.

„Ceramika i ozdoby huculskie”

Scenariusz: B. Wróblewska. Ekspozycja: 23 XI-23 XII w Zakładach „ELTA” w Łodzi.

„Z kraju kwitnącej wiśni — kultura Japonii”

Scenariusz: W. Nowosz. Ekspozycja: 25 II-18 VI w Muzeum Ślązańskim w Sobótce.

„Sztuka ludowa Czarnej Afryki”

Scenariusz: W. Nowosz. Ekspozycja: 26 VI-12 X w Muzeum Ślązańskim w Sobótce; 19 VI-14 I 1977 r. w Muzeum Regionalnym w Brzezinach.

„Naczynia mosiężne i miedziane w zbiorach Działu Kultur Miejskich

Muzeum Archeologicznego i Etnograficznego w Łodzi”

Scenariusz: E. Władykowa. Ekspozycja 15 V-15 VIII w Muzeum Regionalnym w Brzezinach.

WOJ. NOWOSĄDECKIE

Muzea

Nowy Sącz, Muzeum Okręgowe

„Lachy” w latach 1956-1976”

Konsultacja naukowa: M. Brylak-Załużska, ok. 300 eksponatów Ekspozycja: 4 IX-28 XI. Współorganizator: Międzyspółdzielniany Zespół Pieśni i Tańca „Lachy”.

„Wystawa koronki bobowskiej”

Scenariusz i oprawa plastyczna: M. Maszczak, B. Magierowa, ok. 30 eksponatów, katalog. Ekspozycja: lipiec-sierpień.

„Współczesna rzeźba ludowa Karpat Polskich”

Scenariusz: A. Kroch, oprawa plastyczna: J. Pogwizd, 199 eksponatów, katalog, wystawa pokonkursowa. Ekspozycja: 3 I-15 III w Muzeum w Nowym Sączu; 21 VIII-30 IX w Muzeum Wsi Opolskiej — Opole-Bierkowice; 1 V-30 X w Nowym Targu (sale wystawowe w Ratuszu)

Rabka, Muzeum im. Wł. Orkana

„Malarstwo na szkle Karpat Polskich”

Oprawa plastyczna: St. Gał, konsultacja naukowa: M. Lechowska-Bujak, 416 eksponatów, katalog. Ekspozycja: 22 VII 1976-28 II 1977 r.

Zakopane, Muzeum Tatrzańskie im. T. Chałubińskiego

„Malarstwo na szkle Bronisława Bednarza”

Scenariusz: H. Średniawa, oprawa plastyczna: E. Rodzik, ok. 50 eksponatów. Ekspozycja: 9 IV-8 V.

„Wystawa rzeźby Władysława Chajca”

Scenariusz: H.Średniawa, ok.46 eksponatów. Ekspozycja: 15 VI-4 VII. Współorganizator: Muzeum Okręgowe w Rzeszowie.

„Wystawa prac twórców ludowych Zakopanego i Nowego Targu”

Scenariusz: H.Średniawa, ok.100 eksponatów. Ekspozycja: 6-20 IX w Klubie „Turnia” w Zakopanem. Współorganizatorzy: Stowarzyszenie Twórców Ludowych; Tatrzańskie Towarzystwo Kulturalne.

„Malarstwo na szkłe Eweliny Pęksowej”

Scenariusz: H. Średniawa, oprawa plastyczna: E.Rodzik, ok. 60 eksponatów. Ekspozycja: 19 X-20 XII w Klubie „Turnia” w Zakopanem. Współorganizatorzy: Stowarzyszenie Twórców Ludowych; Tatrzańskie Towarzystwo Kulturalne.

„Wystawa prac rodziny Biernacików, twórców ludowych z Zakopanego”

Scenariusz: H.Średniawa, oprawa plastyczna: E.Rodzik, ok. 100 eksponatów. Ekspozycja: 28 XII (otwarcie) w Klubie „Turnia” w Zakopanem. Współorganizatorzy: Stowarzyszenie Twórców ludowych; Tatrzańskie Towarzystwo Kulturalne.

„Wystawa prac twórców ludowych Podtatrza”

Scenariusz: H.Średniawa, oprawa plastyczna: E.Rodzik, ok. 200 eksponatów. Ekspozycja: 6-17 IX w „Dworcu Tatrzańskim” w Zakopanem.

„Sztuka ludowa Podhala”

Scenariusz: H.Średniawa, ok.240 eksponatów, plakat. Ekspozycja: 15 VII-20 VIII w Muzeum Zagłębia w Będzinie. 15 VII-20 VII w Muzeum w Zabrze.

WOJ. OLSZTYŃSKIE

Muzea

Olsztynek, Muzeum Budownictwa Ludowego

„Strój ludowy Warmii i Mazur”

Scenariusz: Z.Gajewski, oprawa plastyczna: E.Oleszczuk, 40 eksponatów. Ekspozycja: 15 IV-15 X.

Inne instytucje

Olsztyn, Wojewódzki Dom Kultury

„Wystawa pokonkursowa pisanek i ciasta obrzędowego”

Scenariusz: E.Kaczmarek, opracowanie plastyczne: M.Maternia, ok.350 eksponatów. Ekspozycja: 1-30 VI.

„Współczesna tkanina regionalna”

Scenariusz: E.Kaczmarek, oprawa plastyczna: M.Maternia, ok.40 eksponatów. Ekspozycja: 1-28 XII.

WOJ. OPOLSKIE

Muzea

Kluczbork, Muzeum im. J.Dzierżona

„Współczesne pszczelarstwo w Polsce”

Scenariusz: R.Pastwiński, oprawa plastyczna: R.Kowal, ok. 155 eksponatów. Ekspozycja: 26 X-5 XII.

Instytucje nie muzealne

Opole, Wojewódzki Dom Kultury

„Wystawa twórczości ludowej woj.opolskiego”

Oprawa plastyczna: A.Marcolla, konsultacja naukowa: Muzeum Śląska Opolskiego, ok.500 eksponatów, katalog. Wystawa pokonkursowa. Ekspozycja: 26 XI. Współorganizatorzy: Stowarzyszenie Twórców Ludowych i CPLiA.

WOJ. PILSKIE

Muzea

Trzcianka, Muzeum im. Wiktora Stachowiaka

„Broń Czarnej Afryki”

Scenariusz i oprawa plastyczna: A. Surzyńska-Błaszak, 50 eksponatów, folder.
Ekspozycja: 10 VI–31 VIII, współorganizatorzy: Muzeum Etnograficzne — Oddział Muzeum Narodowego w Poznaniu, Muzeum Etnograficzne w Warszawie.

WOJ. PIOTRKOWSKIE

Muzea

Opoczno, Muzeum Regionalne

„Opoczyńska sztuka obrzędowa i zdobnicza”

Wystawa pokonkursowa. Ekspozycja: 5 VI

Współorganizator: Spółdzielnia Pracy Rękodzieła Ludowego i Artystycznego „Opoczynianka”.

Piotrków, Muzeum Okręgowe

„Tkanina ludowa w Piotrkowskiem”

Scenariusz: Z. Tatkowska, E. Wójcik, konsultacja naukowa: M. Jastrzębska, J. Pawłowska. Ekspozycja: 2–30 VI.

„Rzeźba ludowa w zbiorach woj. piotrkowskiego”

Scenariusz: Z. Tatkowska, E. Wójcik, konsultacja naukowa: M. Jastrzębska, J. Pawłowska. Ekspozycja: 3–31 VII.

Radomsko, Muzeum Regionalne

„Wycinanka ludowa województwa piotrkowskiego”

Scenariusz: M. Jastrzębska, oprawa plastyczna: P. Pawłowski, ok. 200 eksponatów. Ekspozycja: 3 II–31 III. Współorganizatorzy: Muzeum Okręgowe w Piotrkowie, Muzeum w Tomaszowie Maz.

„Rzeźba ludowa Ziemi Radomszczańskiej”

Scenariusz i oprawa plastyczna: Cz. Rutkowski, 28 eksponatów, wystawa pokonkursowa. Współorganizator: CPLiA w Łodzi.

„Wielcy Polacy, ich życie i dzieła w rzeźbie ludowej”

Scenariusz: Z. Helfeur, oprawa plastyczna: P. Pawłowski, 68 eksponatów. Ekspozycja 1 XII 1976–14 I 1977 r. Współorganizator: Muzeum Etnograficzne w Poznaniu.

„Rzeźba ludowa w zbiorach woj. piotrkowskiego”

Scenariusz: J. Kucharska-Pawłowska, oprawa plastyczna: P. Pawłowski, 129 eksponatów, folder. Ekspozycja: 29 V–1 VII. Współorganizatorzy: Muzeum Okręgowe w Piotrkowie Tryb., Muzeum w Tomaszowie Mazowieckim.

WOJ. PŁOCKIE

Muzea

Łęczyca, Muzeum

„Strój i tkanina rawska”

Scenariusz: M. Jastrzębska, 119 eksponatów. Ekspozycja: 14 I–12 II. Współorganizator: Muzeum Ziemi Rawskiej w Rawie Mazowieckiej.

„Wystawa pokonkursowa łęczyckiej sztuki ludowej”

Scenariusz: H. Rzeźny, oprawa plastyczna: St. Staniewski, 126 eksponatów. Ekspozycja 2 I–11 IV.

„Łęczycka sztuka ludowa”

Ilość eksponatów: 60. Ekspozycja: 13 IV–1 V w Wojewódzkiej i Miejskiej

Bibliotecz Publicznej w Płocku zs. w Kutnie; 10 IX w Muzeum w Oporowie.
„Łęczycka rzeźba i tkanina ludowa”

Scenariusz: W.Pawlak, oprawa plastyczna: Z.Fischer. 55 eksponatów. Ekspozycja: 8-31 X w Muzeum w Sieradzu.

„Górnik w rzeźbie ludowej”

Scenariusz: H.Rzeźny, ok.50 eksponatów. Ekspozycja: 10 I-7 II w Klubie NOT w Łęczycy; 11-14 II w Zakładach Podzespołów Radiowych MIFLEX w Kutnie; 24 II-10 III w Wojewódzkiej i Miejskiej Bibliotece Publicznej w Płocku, zs w Kutnie; 14 III-7 IV w Domu Techniki Mazowieckich Zakładów Rafineryjnych i Petrochemicznych w Płocku; 10-18 IV w Domu Kultury w Sierpcu; 2-11 V w Klubie Metalowca Fabryki Maszyn Żniwnych w Płocku; 9-13 VI w Domu Kultury w Łęczycy. Współorganizatorzy: twórcy ludowi regionu łęczyckiego.

Płock, Muzeum Mazowieckie

„Obrzędy, zwyczaje i folklor regionu w malarstwie i rzeźbie ludowej”

Scenariusz: T.Baraniuk, oprawa plastyczna: St.Makuliński, ok.50 eksponatów, folder i plakat. Ekspozycja: 18 VI-19 IX Wystawa pokonkursowa.

„Laureaci nagrody „Barw” im. Oskara Kolberga”

Scenariusz: W.Dowłaszewicz, T.Baraniuk, oprawa plastyczna: St.Makuliński, 340 eksponatów, plakat. Ekspozycja: 18 VI-19 IX. Współorganizator: Wydział Kultury i Sztuki UW w Płocku

„Nabytki etnograficzne z okolic Starożreb”

Scenariusz i oprawa plastyczna: uczestnicy obozu etnograficznego, 60 eksponatów, plakat. Ekspozycja: 11-12 VII.

„Tradycyjne narzędzia rolnicze na Mazowszu”

Scenariusz: W.Dowłaszewicz, oprawa plastyczna: St.Makuliński, ok.85 eksponatów, plakat. Ekspozycja 10 IX-19 X w Salonie Wystawowym Filii Politechniki Warszawskiej w Płocku.

Sierpc, Muzeum i Park Etnograficzny

„Kobieta w rzeźbie ludowej”

Scenariusz: B.Kohutnicki, oprawa plastyczna: E.Chruszcz, ok. 200 eksponatów. Ekspozycja: maj, 1975 r.-czerwiec 1976 r.

„Znój rolnika w rzeźbie sierpeckiej”

Scenariusz: B. Kohutnicki, oprawa plastyczna: E. Chruszcz, 90 eksponatów. Ekspozycja: 6 IX-20 X w Domu Kultury w Sierpcu.

„Rewolucyjne tradycje w rzeźbie ludowej”

Scenariusz: B.Kohutnicki, oprawa plastyczna: E.Chruszcz, 75 eksponatów. Ekspozycja: 25 X-30XI w Domu Kultury w Sierpcu.

„Wystawa z okazji „Złotej wiechy”

Scenariusz: B.Kohutnicki, oprawa plastyczna: E.Chruszcz, 67 eksponatów. Ekspozycja: 20 XI-5 XII w Urzędzie Gminnym w Zawidzu Kościelnym.

„Sierpecka rzeźba ludowa”

Scenariusz: B. Kohutnicki, oprawa plastyczna: E. Chruszcz, 74 eksponaty. Ekspozycja: 8-23 XII w Domu Chemika w Warszawie. Współorganizator: Mazowieckie Towarzystwo Kultury.

„Rzeźba ludowa pn.Mazowska”

Scenariusz: B. Kohutnicki, oprawa plastyczna: E. Chruszcz, 87 eksponatów. Ekspozycja: 15 XII 1976-10 I 1977 r. w Domu Starców im.Matysiaków w Warszawie.

„Wystawa indywidualna rzeźby i rzemiosła”

Scenariusz: B.Kohutnicki, oprawa plastyczna: E.Chruszcz, 46 eksponatów.
 Ekspozycja: 15-21 XII w lokalu ZSL w Warszawie.

WOJ. POZNAŃSKIE

Muzea

Poznań, Muzeum Etnograficzne — Oddział Muzeum Narodowego w Poznaniu
 „Broń Czarnej Afryki”

Scenariusz i oprawa plastyczna: A.Surzyńska-Błaszak, ok. 50 eksponatów, informator. Ekspozycja: 10 VI-30 VIII w Muzeum im.W.Stachowiaka w Trzciance; 9 IX-16 XI w Muzeum w Śremie. Współorganizatorzy: Państwowe Muzeum Etnograficzne w Warszawie, Muzeum w Trzciance, Muzeum w Śremie.

„Wielkopolskie ludowe instrumenty muzyczne”

Scenariusz: Z.Toroński, oprawa plastyczna: I.Jarzyńska, 63 eksponaty. Ekspozycja: 8 XI-31 I 1977 r. w Muzeum Regionalnym w Międzychodzie. Współorganizator: Muzeum Regionalne w Międzychodzie.

„Ludowe instrumenty muzyczne Wielkopolski”

Scenariusz: Z.Toroński, Wł.Kamiński, oprawa plastyczna: I.Jarzyńska. Ekspozycja: 4 IX-5 XI w Muzeum Pomorza Środkowego w Słupsku. Współorganizator: Muzeum Pomorza Środkowego w Słupsku

WOJ. RADOMSKIE

Muzea

Kozienice, Muzeum Regionalne

„Sztuka ludowa i rzeźba regionu kozienickiego”

Konsultacja naukowa: St.Rosiński, ok. 80 eksponatów, plakat. Ekspozycja: 18 VI-29 VIII.

Radom, Muzeum Okręgowe

„Kobieta wiejska Ziemi Radomskiej”

Scenariusz: St.Rosiński, oprawa plastyczna: L.Pinkowski, ok.100 eksponatów. Ekspozycja: 8-23 III w „Domu Chłopa” w Warszawie.

„Ludowa ceramika figuralna”

Scenariusz: St.Rosiński, oprawa plastyczna: L.Pinkowski, ok.100 eksponatów. Ekspozycja: 1-30 VII w Klubie MPiK w Radomiu.

Instytucje nie muzealne

Iłża, Woj.Sp-nia Pracy Przemysłu Ludowego „Chałupnik”

„Ludowa ceramika figuralna”

Scenariusz: St.Rosiński, oprawa plastyczna: L.Pinkowski, folder, wystawa pokonkursowa. Ekspozycja: 8-15 V w sali Urzędu Miasta i Gminy w Iłży.

WOJ. RZESZOWSKIE

Muzea

Rzeszów, Muzeum Okręgowe

„Tematy ludowe w akwarelach, rysunkach i grafice XIX i początku XX wieku”

Scenariusz: K.Ruszel, oprawa plastyczna: R.Sierżęga i A.Trzyna, 178 eksponatów, katalog. Ekspozycja: 16 XII.

„Rzeźby ludowe Władysława Chajca z Kamienicy Górnej”

48 eksponatów. Ekspozycja: 15 VI-4 VII. w Muzeum Tatrzańskim w Zakopanem.

„Sztuka ludowa woj.rzeszowskiego”

Scenariusz: A.Karczmarzewski, K.Ruszel, A.Targońska, ok. 400 eksponatów.

Ekspozycja: 22 VII-6 VIII w Muzeum Sztuki Ukraińskiej we Lwowie.

Instytucje nie muzealne

Leżajsk, Sp-nia Pracy RLIA „Rękodzieło Artystyczne”

„Ogniska plastyki ludowej w Medyni Głogowskiej”

Wystawa pokonkursowa.

WOJ. SIEDLECKIE

Garwolin, Ośrodek Kultury

„Sztuka ludowa: malarstwo — J.Wrzesień, rzeźba — L.Szczepanik”

Scenariusz: M.Turek, oprawa plastyczna: M.Turek, E.Ochnio, 35 eksponatów.

Ekspozycja: 14-28 VII w Zakładach Odzieżowych w Garwolinie.

WOJ. SIERADZKIE

Muzea

Sieradz, Muzeum

„Tkaniny i wycinanki Józefy Chaładaj”

Scenariusz: E.Delida, oprawa plastyczna: Z.Fiszer, 49 eksponatów. Ekspozycja: 22 II-7 III.

„Sztuka ludowa woj.sieradzkiego”

Scenariusz: E.Delida, oprawa plastyczna: Z.Fiszer, ok.370 eksponatów, katalog. Ekspozycja: 5 VI-30 IX wystawa pokonkursowa. Współorganizator: Wydział Kultury i Sztuki UW w Sieradzu.

„Sieradzka wycinanka ludowa”

Scenariusz: E.Delida, oprawa plastyczna: Z.Fiszer, 57 eksponatów. Ekspozycja: 16 XI-31 XII w Klubie ZNP w Sieradzu.

„Stanisław Korpa — malarz i rzeźbiarz sieradzki”

Scenariusz: E.Delida, opracowanie plastyczne: Z.Fiszer, 62 eksponaty, katalog, folder. Ekspozycja: 5 VI (otwarcie) w Galerii Sztuki Biura Wystaw Artystycznych. Współorganizator: Wydział Kultury i Sztuki UW w Sieradzu.

„Malarstwo i rzeźba Stanisława Korpy”

Scenariusz: E.Delida, oprawa plastyczna: Z. Fiszer, 46 eksponatów, katalog. Ekspozycja: 6 VII-30 VIII w Muzeum Ziemi Wieluńskiej.

WOJ. SKIERNIEWICKIE

Muzea

Brzeziny, Muzeum Regionalne

„Rzeźby Mieczysława Żeglińskiego”

Scenariusz: Elżbieta Putyńska, oprawa plastyczna: Krystyna Radke. Ekspozycja: 5 VIII-11 XI.

„Rzeźba ludowa Czarnej Afryki”

Scenariusz: Witold Nowosz, oprawa plastyczna: Jadwiga Wiklak. Ekspozycja: 1 XI-31 XII.

Łowicz, Muzeum — Oddział Muzeum Narodowego w Warszawie

„Sztuka ludowa w plakacie”

Scenariusz i oprawa plastyczna: H.Świątkowski, 65 plakatów. Ekspozycja: 25 IV-6 VI.

„Łowickie budownictwo ludowe w fotogramach”

Scenariusz i oprawa plastyczna: H.Świątkowski, 59 fotogramów, katalog. Ekspozycja: 7 VI-5 XII.

WOJ. SUWAŃSKIE

Muzea

Augustów, Muzeum — Oddział Muzeum Okręgowego w Suwałkach
„Kultura ludowa okolic Augustowa”

Scenariusz i oprawa plastyczna: U.Gmachowska, P.Szacki, konsultacja naukowa: Państwowe Muzeum Etnograficzne w Warszawie, 145 eksponatów.
Współorganizator: Towarzystwo Miłośników Ziemi Augustowskiej.

WOJ. SZCZECIŃSKIE

Instytucje nie muzealne

Szczecin, Wojewódzki Dom Kultury

„Wojewódzka wystawa plastycznej twórczości ludowej i amatorskiej”

Scenariusz i konsultacja naukowa: H.Orska, E.Adamek-Nalewa, T.Kubiak, G.Reck, oprawa plastyczna: E.Osipowicz, Guido Reck. Ekspozycja: 30 XII 1976–10 I 1977 r., ok. 1000 eksponatów, katalog, plakat. Współorganizatorzy: Spółdzielcze Zrzeszenie Wytwórców Rękodzieła Ludowego i Artystycznego „Art-Region”, Wojewódzka Rada Związków Zawodowych w Szczecinie.

„Wystawa pokonkursowa rękodzieła ludowego i twórczości pamiątkarskiej”

Scenariusz: H.Orska, oprawa plastyczna: B.Osipowicz, Guido Reck. Ekspozycja: 5–8 XII, katalog, plakat. Współorganizatorzy: Spółdzielcze Zrzeszenie Wytwórców Rękodzieła Artystycznego i Ludowego „Art Region”, Wojewódzka Rada Związków Zawodowych w Szczecinie.

WOJ. TARNOBRZESKIE

Instytucje nie muzealne

Tarnobrzeg, Wojewódzki Dom Kultury

„Wojewódzka wystawa sztuki ludowej”

Scenariusz: J.Myjak, oprawa plastyczna: J.Myjak, T.Staszewski, H.Pilecka, Konsultacja naukowa: K.Ruszel, ok. 20 eksponatów, plakat. Ekspozycja: 15–30 V w Klubie MPiK.

„Malarstwo nieprofesjonalne”

Scenariusz: A.Kurzątkowska, oprawa plastyczna: T.Staszewski, ok. 30 eksponatów, plakat. Ekspozycja: 5 XI 1976–15 I 1977 r. w Muzeum Okręgowym w Sandomierzu. Współorganizatorzy: Muzeum Okręgowe w Sandomierzu, Muzeum Etnograficzne w Warszawie.

WOJ. TARŃOWSKIE

Muzea

Bochnia, Muzeum

„Rzeźba Jana Kołodziejczyka z Pasierbca”

Ekspozycja: 3–16 V, 47 rzeźb.

„Egzotyka z daru dr Michała Czyżewicza”

Ekspozycja 21 VII–15 X, ok. 155 eksponatów.

Tarnów, Muzeum Okręgowe

„Malowanki z Zalipia”

Scenariusz: Anna Bartosz, konsultacja naukowa: Adam Bartosz, ok. 70 eksponatów, folder i afisz w wersji polsko-węgierskiej. Ekspozycja: maj, Dom Kultury Zakładów Azotowych w Tarnowie, czerwiec: Kiskőrös (Węgry), Miejski Dom Kultury; lipiec: Kecskemét; sierpień: Kalocsa; wrzesień: Székesfehérvár;

październik: Sukoro. Współorganizatorzy: Tarnowskie Towarzystwo Przyjaciół Węgier, Wydział Kultury Urzędu Miejskiego w Tarnowie

Instytucje nie muzealne

Bochnia, Miejski Dom Kultury

„Wystawa prac twórców ludowych — malarstwo, rzeźba”

Scenariusz: W. Kasprzyk, oprawa plastyczna: A. Dyląg, 50 eksponatów. Ekspozycja: 15-31 I.

WOJ. TORUŃSKIE

Muzea

Brodnica, Muzeum Regionalne

„Polska tkanina ludowa — dywany dwuosnowowe”

Scenariusz: E. Kotlińska, 26 eksponatów. Ekspozycja: 2 XII 1976-15 II 1977 r.

Grudziądz, Muzeum

„Twórczość grudziądzkich rzeźbiarzy amatorów:

Jana Gajdowskiego, Cezarego Kopika, Edwina Raszata”

Oprawa plastyczna: J. Drozdowska, J. Mrotek, konsultacja naukowa: H. Mikułowska, 45 eksponatów. Ekspozycja: 21 IX-15 X. Współorganizatorzy: Wydział Kultury, Kultury Fizycznej i Turystyki U.M. w Grudziądzu.

Toruń, Muzeum Etnograficzne

„Meble ludowe Polski Północnej”

Scenariusz i oprawa plastyczna: A. Błachowski, 130 eksponatów, plakat. Ekspozycja: 21-15 III.

„Rzeźba Władysława Licy w 25-lecie twórczości”

Scenariusz i oprawa plastyczna: H. Mikułowska, 45 eksponatów. Ekspozycja: 2 I-15 III.

„Ceramika huculska”

Scenariusz: J. Łukasiewicz, oprawa plastyczna: J. Pietrzyk, 175 eksponatów, folder. Ekspozycja: 21 IV-15 V.

„Sztuka ludowa Mazowska”

Scenariusz: A. Błachowski, oprawa plastyczna: A. Błachowski, J. Strzelecka, 527 eksponatów, plakat. Ekspozycja: 4 VI-3 X. Współorganizator: Muzeum Mazowieckie w Płocku.

„Plakat etnograficzny w Polsce”

Scenariusz: T. Nemere, oprawa plastyczna: T. Nemere, E. Bajraszewska, 25 plakatów. Ekspozycja: 24-30 V.

„Rękodzieło ludowe i artystyczne Spółdzielni „Rzut” w Toruniu”

Scenariusz i oprawa plastyczna: pracownicy Sp-ni „Rzut”, 192 eksponaty, plakat. Ekspozycja: 16-31 X. Współorganizator: Spółdzielnia „Rzut” w Toruniu.

„Rosyjskie laki i koronki”

Oprawa plastyczna: J. Strzelecka, A. Błachowski, 139 eksponatów. Ekspozycja: 13-24 XI. Współorganizatorzy: TPRP Oddział w Toruniu, Dom Kultury Radzieckiej w Warszawie.

„Dziecko w sztuce ludowej, twórczość ludowa dla dziecka

Scenariusz: A. Błachowski, oprawa plastyczna: A. Błachowski, J. Strzelecka, 620 eksponatów, plakat, katalog, wystawa pokonkursowa. Ekspozycja: 15 XI 1965 r.-15 II 1966 r. w Toruniu, 1 VI-18 VII w Państwowym Muzeum Etnograficznym w Warszawie, 21 VII-19 X w Muzeum Etnograficznym w Krakowie.

„Plakaty muzeów etnograficznych w Polsce”

Scenariusz i oprawa plastyczna: A. Błachowski, 32 plakaty. Ekspozycja: 6-13 XIII w Uniwersytecie im. Mikołaja Kopernika w Toruniu.

„Wieś polska w tkaninie dwuosnowej”

Scenariusz: A. Błachowski, oprawa plastyczna: A. Błachowski, A. Strzelecka. 12 eksponatów. Ekspozycja: 9-13 VIII w Uniwersytecie im. Mikołaja Kopernika w Toruniu.

„Polska współczesna tkanina ludowa”

Scenariusz: H. Mikułowska, 20 eksponatów. Ekspozycja: 12 I-20 II w Zakładowym Domu Kultury „Prząśniczka” w Toruniu.

„Haft ludowy”

Scenariusz: H. Mikułowska, oprawa plastyczna: J. Strzelecka, 30 eksponatów. Ekspozycja: 16 I-24 II w Klubie Oficerskim w Toruniu.

„Rzeźbiarze ludowi województwa toruńskiego”

Scenariusz: H. Mikułowska, oprawa plastyczna: plastyk Domu Kultury „Prząśniczka”, 26 eksponatów. Ekspozycja: 16 IV-15 V w Zakładowym Domu Kultury „Prząśniczka” w Toruniu.

„Dawna wieś polska w rzeźbie ludowej”

Scenariusz: H. Mikułowska, oprawa plastyczna: plastyk Domu Kultury „Prząśniczka”, 35 eksponatów. Ekspozycja: 9 VI-18 VIII w ZDK „Prząśniczka” w Toruniu.

„Wielcy Polacy w rzeźbie ludowej”

Scenariusz: A. Błachowski, 130 eksponatów. Ekspozycja: 7 II-31 VIII w Muzeum Zamkowym w Kwidzynie. 12 IV-28 X w Muzeum im. M. Kopernika we Fromborku. 1-31 XII w Muzeum Reg. w Radomsku; 21-23 XII w Muzeum w Elblągu.

„Mikołaj Kopernik w rzeźbie ludowej”

Scenariusz: A. Błachowski, ok. 60 eksponatów. Ekspozycja: 2 I-8 III w Muzeum im. M. Kopernika we Fromborku; 28 V-1 VIII w Muzeum Górnośląskim w Bytomiu.

„Elementy dekoracyjne wnętrza kujawskiego”

Scenariusz i oprawa plastyczna: H. Mikułowska, 18 eksponatów. Ekspozycja: 26 IV-5 V w Domu Zdrojowym w Ciechocinku.

„Rzeźba ludowa województwa toruńskiego”

Scenariusz: H. Mikułowska, oprawa plastyczna: J. Strzelecka, 32 eksponaty. Ekspozycja: 11 VII-31 XII w Muzeum PTTK w Golubiu-Dobrzynie.

„Kultura materialna Pałuk”

Scenariusz i oprawa plastyczna: I. Wronkowska, I. Święch, 108 eksponatów. Ekspozycja: 17 VII-31 X w Muzeum Wykopalisk w Biskupinie — Oddział Muz. Arch. w Warszawie.

„Maria Curie-Skłodowska w rzeźbie ludowej”

Scenariusz i oprawa plastyczna: A. Błachowski, 17 eksponatów. Ekspozycja: 6 XI-31 XII w Muzeum Marii Curie-Skłodowskiej w Warszawie.

„Polska rzeźba ludowa ze zbiorów Muzeum Etnograficznego w Toruniu”.

Scenariusz: A. Błachowski, oprawa plastyczna: M. Nawroska, 35 eksponatów. Ekspozycja: 30 XI-23 XII w Miejsko-Gminnym Ośrodku Kultury w Kruszwicy.

„Rzeźba ludowa”

Scenariusz: W. Siemion, oprawa plastyczna: scenograf teatru im. Horzycy, 30 eksponatów. Ekspozycja: 3-5 IX w teatrze Wilama Horzycy w Toruniu.

WOJ. WAŁBRZYSKIE

Muzea

Wałbrzych, Muzeum Okręgowe

„Budownictwo zrębowe na Dolnym Śląsku”

Scenariusz: K.Jagiela, 44 plansze fotogr., 40 tablic rysunkowych, katalog.

WOJ. WARSZAWSKIE

Muzea

Warszawa, Państwowe Muzeum Etnograficzne

„Malarstwo naiwne z RFN”

Scenariusz: H.Oleńdzka, konsultacja naukowa: prof. Thomas Grochowiak, 66 eksponatów, katalog, plakat. Ekspozycja: 20 XIII 1975 r.–9 II 1976 r. Współorganizator: Instytut d.s. Kontaktów z Zagranicą w Stuttgarcie.

„Koronka łomżyńska”

Scenariusz: J.Chętnikowa, ok. 250 eksponatów, wydano zestaw 8 kart pocztowych. Ekspozycja: 10–21 I. Współorganizator: Muzeum Okręgowe w Łomży.

„Polski plakat o tematyce etnograficznej”

Scenariusz: M.Parnowska, 55 eksponatów. Ekspozycja: 10 II–2 III.

„Radzieckie wydawnictwa etnograficzne”

Scenariusz: Z.Jeż-Jarecka, konsultacja naukowa: J.K.Makulski, K.Pietkiewicz, ok. 150 obiektów. Ekspozycja: 20 II–5 III.

„Ludowe skrzynie wianne”

Scenariusz: P.Szacki, 28 eksponatów. Ekspozycja: 8 III–1 IV. w PMA w Warszawie; 14 IV–15 XI w Muzeum Okręgowym w Ostrołęce.

„Ochrona zabytków budownictwa tradycyjnego w Belgii”

Scenariusz: Marc Laenen, K.Bańbanow, T.Skarżyński, oprawa artystyczna: K.Burnatowicz, ok. 200 eksponatów, katalog, plakat. Ekspozycja: 9 III–18 IV. Współorganizator: Flamandzkie Muzeum na Wolnym Powietrzu w Bokrijk.

„Fajans wrocławski”

Scenariusz: R.Hankowska, oprawa plastyczna: K.Burnatowicz, konsultacja naukowa: P.Szacki, ok. 200 eksponatów, plakat, katalog. Ekspozycja: 25 IV–24 V. Organizator: Muzeum Okręgowe we Wrocławku.

„Fotogramy filipińskie” — ze zbiorów Małgorzaty i Andrzeja Śniadowskich

Scenariusz: B.Kohutnicka, 80 fotogramów. Ekspozycja: 8 IV–5 V.

„Łukowski ośrodek rzeźby ludowej”

Scenariusz: H.Oleńdzka, oprawa plastyczna: K.Burnatowicz, 118 eksponatów, katalog. Ekspozycja: 14 V–10 VI. Współorganizator: Muzeum Regionalne w Łukowie.

„Dziecko w sztuce ludowej — twórczość ludowa dla dziecka”

Scenariusz: A.Błachowski, oprawa plastyczna: A.Błachowski, J.Strzelecka. ok. 550 eksponatów, katalog, plakat. Ekspozycja: 1 VI–18 VII, wystawa pokonkursowa. Współorganizatorzy: Ministerstwo Kultury i Sztuki — Departament Plastyki, Urząd Wojewódzki — Wydział Kultury i Sztuki w Toruniu, Stowarzyszenie Twórców Ludowych Zarząd Główny w Lublinie, Redakcja „Gromada-Rolnik Polski” w Warszawie, Muzeum Etnograficzne w Toruniu.

„Maski meksykańskie” — z kolekcji Victora José Moýá

Scenariusz: T.Walendziak, oprawa plastyczna: K.Burnatowicz, konsultacja: Raul Cardiel Reyes, ok. 400 eksponatów, katalog, plakat. Ekspozycja: 15 VI–15 VII. Wystawa objazdowa po krajach Europy.

„Kultura Indian terytorium Amazonii Republiki Wenezueli”

Scenariusz: M.Frankowska, T.Walendziak, oprawa plastyczna: Cz.Łączka, ok. 450 eksponatów, katalog plakat. Ekspozycja: 31 VII–31 VIII. Współorganizatorzy: Ministerstwo Spraw Zagranicznych Republiki Wenezueli, Ministerstwo Kultury i Sztuki, Narodowa Rada d/s Kultury Wenezueli

„Ozdobne pieczywo ludowe w zbiorach Państwowego Muzeum Etnograficznego”

Scenariusz: T.Ambrożewicz, oprawa plastyczna: Z.Sosnowski ok. 300 eksponatów, katalog, plakat. Ekspozycja: 4 X–15 XI.

„Strój ludowy na Mazowszu”

Scenariusz: G.Tkaczyk, 270 eksponatów, folder. Ekspozycja: 3 IX–20 X. W PME; 11 XI–31 XII w Muzeum Okr. w Białymstoku. Współorganizator: Komisja Kół Regionalnych PTTK.

„Rumuńska sztuka naiwna”

Scenariusz: Nicolae Ungureanu, konsultacja naukowa: H.Oleńdzka, 85 eksponatów, plakat i tekst powielony. Ekspozycja: 8 IX–6 X. Współorganizatorzy: Rada d.s. Kultury i Wychowania Socjalistycznego Socjalistycznej Republiki Rumunii.

„Dar dla muzeum”

Scenariusz: P.Szacki, ok. 220 eksponatów, katalog, plakat. Ekspozycja: 26 X (otwarcie). Współorganizator: Redakcja „Zielonego Sztandaru”, która wspólnie z PMA prowadziła akcję zbierania zabytków.

„Sztuka ludowa południowej Szwecji”

Scenariusz: Barbro Astrand, Britta Hammar, Jon Gerber, konsultacja naukowa: P.Szacki, ok. 350 eksponatów, plakat, katalog w j. szwedzkim z polską wkładką. Ekspozycja: 10 XI 1976 r.–10 I 1977 r. Współorganizator: Kulturhistoriska Museet „Kulturen” w Lund.

„Kolekcja dzwonków p. Ewy Śliwińskiej w zbiorach PME”

Scenariusz: E.Śliwińska, oprawa plastyczna: A.Łączka, ok. 200 eksponatów, tekst powielony. Ekspozycja: 21 XII 1976–16 I 1977 r.

„Trony i insygnia wodzowskie dawnej Afryki”

Scenariusz i oprawa plastyczna: J.Koziorowska, ok. 70 eksponatów, tekst powielony Ekspozycja: 23 I–29 II w Muzeum w Raciborzu, 3 II–30 IV w Muzeum Okręgowym w Bielsku-Białej; 15 V–5 VI w Muzeum w Prudniku; 10 VI–11 VII w Muzeum w Zabrze; 21 VII–31 VIII w Muzeum Okręgowym we Włocławku.

„Polska kultura ludowa — piękno w życiu codziennym”

Scenariusz i oprawa plastyczna: U.Gmachowska, konsultacja naukowa: Fr.Mi-dura, ok. 140 eksponatów. Ekspozycja: maj (10 dni) w Mielcu, Centrum Kultury Robotniczej. Współorganizator: Dział Gospodarki Podstawowej i Rzemiosł.

„Ludowe malarstwo na szkłe”

Scenariusz i oprawa plastyczna: A.Kurzątkowska, konsultacja naukowa: H. Oleńdzka, 32 eksponaty. Ekspozycja: 15 V–15 VI w Muzeum Regionalnym w Sochaczewie

„Polskie stroje ludowe”

Scenariusz: B.Kaznowska, oprawa plastyczna: M.Pol, E.Piskorz, ok. 300 eksponatów, katalog, plakat. Ekspozycja: 21 VII–26 IX w Muzeum Okręgowym w Radomiu.

„Malarstwo nieprofesjonalne”

Scenariusz i oprawa plastyczna: A.Kurzątkowska, konsultacja naukowa: J.K.Makulski, 18 eksponatów. Ekspozycja: 29 X–31 XII w Muzeum Regionalnym w Sochaczewie.

„Malarstwo naiwne”

Scenariusz i oprawa plastyczna: A.Kurzątkowska, konsultacja naukowa: J.K.Makulski, 37 eksponatów, tekst powielony. Ekspozycja 4 XI–31 XII w Muzeum Regionalnym w Sandomierzu.

„Rzeźba Bronisława Chojeży”

Scenariusz: H.Oleńska, konsultacja naukowa: A.Kuczyńska-Iracksa, ok. 50 eksponatów, folder. Ekspozycja: 5–25 V w Towarzystwie Przyjaciół Sztuk Pięknych w Warszawie. Współorganizator: „Cepelia”.

„Współczesna rzeźba ludowa”

Scenariusz i oprawa plastyczna: H.Raczyńska, ok. 40 eksponatów. Ekspozycja 28–29 VI w Towarzystwie Krzewienia Kultury Świeckiej w Warszawie.

„Indonezja”

Scenariusz: Z.Filarski, oprawa plastyczna: Z.Filarski, J.Kasza, ok. 30 eksponatów. Ekspozycja: Wojewódzka Biblioteka Pedagogiczna w Warszawie. Otwarcie: 23 XI.

„Oceania”

Scenariusz: T. Walendziak, ok. 30 eksponatów. Ekspozycja: 5 IV–15 VII w Wojewódzkiej Bibliotece Pedagogicznej w Warszawie.

„Azja”

Scenariusz: Z.Filarski, ok. 30 eksponatów. Ekspozycja: 16 VII–30 IX w Wojewódzkiej Bibliotece Pedagogicznej w Warszawie.

„Polska ceramika ludowa”

Scenariusz i oprawa plastyczna: P.Szacki, 240 eksponatów, plakat i folder w języku szwedzkim. Ekspozycja: 11 IX 1975–14 II 1976 r. w Kulturhistoriska Museet „Kulturen” w Lund (Szwecja). Ekspozycja: 21 III–15 V w Muzeum Miejskim w Varbergu (Szwecja), 20 V–30 VI w Muzeum Miejskim w Jönköping (Szwecja).

„Ludowa tkanina dwuosnowowa”

Scenariusz i oprawa plastyczna: B.Kaznowska, ok. 50 eksponatów, plakat i katalog w języku szwedzkim. Ekspozycja: 10 X–10 XI w Röhsska Konstlojdmuseet w Göteborgu (Szwecja).

„XXX lat polskiej sztuki ludowej”

Scenariusz: H.Oleńska, oprawa plastyczna: pracownicy Neprażi Muzeum i Państwowego Muzeum Etnograficznego w Warszawie, konsultacja naukowa: J.K.Makulski, ok. 800 eksponatów, plakat i katalog w języku węgierskim. Ekspozycja: 8 X–25 XI w Neprażi Muzeum w Budapeszcie (Węgry).

„Polska współczesna sztuka ludowa”

Scenariusz: T.Skarżyński, konsultacja naukowa: J.K.Makulski, ok. 400 eksponatów, plakat. Ekspozycja: 28 X–15 XII w Muzeum Etnografii Narodów ZSRR w Leningradzie (ZSSR).

Warszawa, Towarzystwo Miłośników Ziemi Żywieckiej — Oddział w Warszawie

„Kwiaciorki żywieckie”

Ekspozycja 10 XII w Warszawie w Domu Chłopa. Współorganizatorzy: Ogólnokrajowa Spółdzielnia Turystyczna „Gromada”, Muzeum w Żywcu.

„Rzeźba ludowa rodziny Ficiniów”

Ekspozycja: 10 XII w Warszawie w Domu Chłopa. Współorganizatorzy: Ogólnokrajowa Spółdzielnia Turystyczna „Gromada”, Muzeum w Żywcu.

WOJ. WŁOCŁAWSKIE

Instytucje nie muzealne

Włocławek, Klub Międzynarodowej Książki i Prasy

„Wystawa rękodzieła ludowego”

Scenariusz i oprawa plastyczna: J.Nowierski, ok. 70 eksponatów. Ekspozycja: 5 XII 1976 r.–10 I 1977 r. Współorganizatorzy: Spółdzielnia Pracy RLia „Rzut” w Toruniu. Spółdzielnia „Sztuka Kujawska”.

„Konkurs i wystawa na haft ludowy z terenu woj. wrocławskiego”. Ekspozycja: grudzień. Współorganizator: Wydział Kultury U.W. we Wrocławku.

WOJ. WROCŁAWSKIE

Muzea

Wrocław, Muzeum Etnograficzne — Oddział Muzeum Narodowego

„Ule figuralne”

Scenariusz: E.Jęczalik, oprawa plastyczna: L.Mieczkowska. 23 eksponaty, katalog, wystawa pokonkursowa. Ekspozycja: 3 IX–10 X w Ogrodzie Botanicznym we Wrocławiu. Współorganizator: Ministerstwo Kultury i Sztuki — Departament Plastyki.

„Szopki na Dolnym Śląsku”

Scenariusz: M.Gołubkow, 27 eksponatów, katalog. Ekspozycja: 16 XI 1976 r.–9 I 1977 r.

WOJ. ZAMOJSKIE

Muzea

Tomaszów Lubelski, Muzeum Regionalne

„Sztuka ludowa woj. zamojskiego”

Scenariusz: C. Wrębiak, oprawa plastyczna: Z.Waliwender. 158 eksponatów. Wystawa pokonkursowa. Ekspozycja: 2 XII 1965 r.–31 I 1966 r.

„Malarstwo ludowe Weroniki Ratyny”

Scenariusz: Z.Switka, oprawa plastyczna: C.Wrębiak, 24 eksponaty. Ekspozycja: 10 IX–30 X.

Zamość, Muzeum Okręgowe

„Współczesna rzeźba ludowa Zamojszczyzny”

Scenariusz i oprawa plastyczna: R.Kowalicka, konsultacja naukowa: M.Lorentz, 68 eksponatów, plakat. Ekspozycja: 25 VI–5 VII.

„Sztuka ludowa Zamojszczyzny”

Scenariusz: M.Lorentz, oprawa plastyczna: R.Kowalicka, 80 eksponatów, plakat. Ekspozycja: 16 VIII–16 IX.

WOJ. ZIELONOGÓRSKIE

Muzea

Zielona Góra, Muzeum Ziemi Lubuskiej

„Stroje zespołów folklorystycznych”

Scenariusz: B.Kołodziejska, 14 kompletów strojów. Ekspozycja: 14, 19 IX.

„Rzeźba ludowa Ziemi Lubuskiej”

Scenariusz: B.Kołodziejska, 80 eksponatów. Ekspozycja: 26 IX 1976–30 I 1977 r.

„Lubuska rzeźba ludowa”

Scenariusz: B.Kołodziejska, oprawa plastyczna: I.Bierwiazzonek, 50 eksponatów. Ekspozycja: 28 V–10 VI.

„Sztuka ludowa Ziemi Lubuskiej”

Scenariusz: B.Kołodziejska, oprawa plastyczna: B.Cajdler-Gruszkiewicz, 400 eksponatów. Ekspozycja: 11 IV–3 V.

Z materiałów ODiE opracowała
Teresa Zakrzewska